

Република Србија
УПРАВНИ СУД

Билтен праксе Европског суда за људска права и Суда правде Европске уније у материји азила за период: 01.07.2023. – 31.12.2023.

Пракса Европског суда за људска права

Члан 2 (право на живот) и члан 3 (забрана тортуре)

1. Назив случаја: А.А. против Шведске

Ознака предмета: 4677/20

Датум доношења пресуде: 13. јул 2023.

Чињенице случаја: Овај случај тиче се одбијања захтева за азил држављана Либије, рођеног 1988. године, и доношења одлуке о његовој депортацији у земљу порекла. У првом захтеву за азил из 2012. године, подносилац представке је тврдио да у Либији постоји ризик од мафије, али је његов захтев одбијен. У новом захтеву за азил из 2015. тврдио је да је на непожељној листи јер је радио у време Гадафија, те да му прети опасност од злостављања. И овај захтев је одбијен на основу чињенице да је сукоб у Либији унутрашњи по свом карактеру, али да није озбиљан до те мере да се може закључити да сви држављани Либије могу добити међународну заштиту. Такође, утврђено је да подносилац представке нема основан захтев јер није пружио неопходне доказе за своје тврдње.

Став ЕСЉП: Суд је прво прихватио да у Либији постоје повреде људских права и међународног хуманитарног права, као и да је општа ситуација озбиљна и да лако може да ескалира. Ипак, Суд није прихватио да је опште стање насиља толико екстремно да постоји реалан ризик од злостављања само на основу чињенице нечијег

повратка у земљу порекла. Посебно је узето у обзир да се ситуација од октобра 2020. значајно поправила и да је смањен број цивилних жртава. Потом је Суд установио да нема разлога да сумња да је закључак шведских власти који се тиче личних околности подносиоца представке такав да ризик постоји, након веома детаљног испитивања тих околности. Посебно је узето у обзир да су наводи подносиоца представке били широки, да није могао да пружи неке детаљније информације које нису биле кохерентно изложене, као и да није поднео ниједан писани доказ да би био изложен хапшењу и другим последицама.

Образложење: Суд је овде поступао у складу са добро устаљеном праксом да мора да постоји опште стање опасности у некој земљи или пак детаљно индивидуално испитивање случаја, како би се установило да ли лице завређује међународну заштиту. Посебно је узет у обзир недостатак кредибилитета на страни подносиоца представке, као и недостатак доказа да је он припадао Гадафијевом режиму и да је због тога против њега издат налог за хапшење.

Линк: [A.A. v Sweden](#)

Члан 3 (забрана тортуре)

2. Назив случаја: *M.A.* против Италије

Ознака предмета: 70583/17

Датум доношења пресуде: 31. август 2023.

Чињенице случаја: Случај се односи на девојчицу из Гане која је стигла у Италију у октобру 2016. године. Она је смештена у прихватни центар за одрасле. У септембру 2017. године, након изрицања привремених мера од стране ЕСЉП, премештена је у прихватни центар за децу без пратње. У децембру исте године је добила међународну заштиту, а на основу чињенице да је изложена присилном браку и злостављању у земљи порекла.

Став ЕСЉП: Суд је нагласио да је подносиатељка представке убрзо након доласка у центар открила своју историју сексуалног злостављања и поновила ове тврдње психологу. Штавише, она је ту чињеницу навела и у свом захтеву за азил. Њена два старатеља уопште нису реаговала на њене захтеве и потребе. Суд је закључио да су власти биле свесне да је она припадница посебно осетљиве групе. Суд је такође приметио да је заступник подносиатељке представке четири пута тражио од Префектуре, полиције и Црвеног крста да се премести

у одговарајући центар и да се њена ситуација није променила све до изрицања привремених мера, остављајући је тако без адекватног смештаја и помоћи коју је њена ситуација изискивала. Суд је закључио да је Италија прекршила члан 3. ЕКЉП тиме што је сместила дете са историјом злостављања и психолошким потребама у прихватни центар за одрасле. Она је наставила да борави у овом центру уз продужено нереаговање власти у вези са њеном ситуацијом и потребама као припаднице посебно осетљиве групе.

Образложење: Суд је нагласио да власти морају да покажу посебан обзир када се баве осетљивим групама и да им пруже адекватну заштиту, која подразумева мере попут пружања адекватне подршке, засебног смештаја и сл.

Линк: [M.A. v. Italy](#)

3. Назив случаја: *Comptore* против Француске

Ознака предмета: 70583/17

Датум доношења пресуде: 7. септембар 2023.

Чињенице случаја: Случај се тиче Пола Компаореа, брата бившег председника Буркине Фасо, који је био под истрагом за убиства новинара и три мушкарца у његовој пратњи 1998. године. Ова истрага је прекинута, али је поново отворена 2015. и издата је међународна потерница за њим. Подносилац представке је ухапшен у Француској, док је Буркина Фасо поднела захтев за екстрадицију и пружила међународне гаранције да ће бити изложен третману који је у складу са људским правима. Правни лекови које је уложио пред националним телима су одбачени, али је ЕСЉП одобрио привремене мере којима је обустављена екстрадиција у Француској.

Став ЕСЉП: Суд је приликом разматрања овог предмета узео у обзир постојање два војна државна удара 2022. године, при чему је друга влада суспендовала уставни поредак. Суд је сматрао да су почетне фазе француског испитивања гаранција биле адекватне и марљиве. Међутим, с обзиром на тренутни радикално другачији политички контекст у Буркини Фасо, ове угаранције се не могу сматрати валидним. Суд је приметио да тренутни режим није довео у питање незакониту природу поступања у супротности са чланом 3. ЕКЉП. Такође, друга прелазна влада није потврдила дипломатске гаранције, па стога више није било истих доказа који би обезбедили поузданост уверавања на која се Француска ослањала искључиво у свом образложењу. Суд је такође приметио да се Француска уздржала од аутоматске поновне

процене ситуације у Буркини Фасо, упркос томе што је то раније учинила. Суд је закључио да је дошло до повреде процедуралног аспекта члана 3. ЕКЉП због потенцијалне екстрадиције лица без испитивања дипломатских гаранција након другог војног пуча.

Образложење: Неуспех Француске да размотри нови политички и уставни контекст у Буркини Фасо, посебно чињеницу да је претходна влада дала уверавања пре пуча, није омогућило Француској да процени ризике по подносиоца представке да буде подвргнут третману супротном члану 3. ЕКЉП. Француске власти нису ни процениле да ли дате дипломатске гаранције и даље обавезују државу. С друге стране, подносиоцу представке су претиле озбиљне санкције - боравак у озлоглашеном затвору за јавне личности и ризик по изрицање доживотне затворске казне без могућности изласка из затвора. Овом пресудом Суд је поновио раније установљене принципе да дипломатске гаранције могу да се признају само под следећим условима: 1) да гаранције пружа држава која држи своје обећање; 2) да правни систем дате земље третира дипломатске гаранције као обавезне; 3) да је у питању држава чије поступање и поштовање владавине права потврђује да је способна и вољна да гаранције обезбеди; 4) да држава има механизме којима врши надзор да ли се гаранције стварно поштују.

Линк: [Compaoré v. France](#)

4. Назив случаја: *Shahzad* против Мађарске (бр. 2)

Ознака предмета: 37967/18

Датум доношења пресуде: 5. октобар 2023.

Чињенице случаја: Случај се тиче пакистанског држављанина који сада живи у Уједињеним Арапским Емиратима. Он се жалио на малтретирање од стране мађарских граничара након његовог илегалног уласка на територију Мађарске, као и на накнадну неадекватну истрагу о третману којем је изложен. Подносиоца представке је, заједно са још једанаест Пакистанаца, ухапсила заједничка словачко-мађарска ескадрила унутар мађарске територије. Затим су враћени на границу са Србијом и наређено им је да пређу границу. Потом су их тукли металним шипкама и палицама, ударали песницама и ногама. Подносилац представке је током овог инцидента изгубио свест и задобио је две ране на глави од 10 цм и 4 цм, које су захтевале шавове. Претрпео је губитак крви и велике, тешке модрице. Он је безуспешно тражио да се спроведе ефикасна истрага поводом овог инцидента, али се то није десило. Због тога је сматрао да је у његовом случају дошло до процедуралне и материјалне повреде члана 3. ЕКЉП.

Став ЕСЉП: Суд је утврдио да органи власти, током истраге, нису обавили разговор са подносиоцем представке и наложили судско-медицинску процену његових повреда, те да нису предузели неопходне мере да разреше многе чињеничне противречности и неизвесности у овом веома сложенем случају. Сходно томе, Суд је једногласно утврдио процедуралне повреде члана 3. ЕКЉП. Штавише, Суд је оценио да је неуверљива тврдња Мађарске да су повреде могли нанети други чланови групе у којој је подносилац представке био, или српска полиција. Суд није нашао никакво друго уверљиво објашњење о пореклу његових документованих повреда, и није нашао никакве индикације да је употреба такве прекомерне силе на било који начин била неопходна. Због тога је једногласно прихватио тврдњу подносиоца представке да је дошло до повреде члана 3. ЕКЉП у његовом материјалном аспекту.

Образложење: Подносилац представке је илегално ушао у Мађарску у августу 2016. године, пресекавши ограду на граници. У то време, непосредно након великог прилива миграната 2015. године, у Мађарској је забележен непримерен третман према избеглицама и мигрантима, у виду неадекватних услова у прихватним центрима, увођења рестриктивних закона, као и предузимања различитих мера како би се онемогућио улазак на њихову територију и добијање заштите. Овај предмет је један у низу предмета у којима је документована повреда ЕКЉП од стране Мађарске.

Линк: [Shahzad v. Hungary \(No. 2\)](#)

5. Назив случаја: А.М.А. против Холандије

Ознака предмета: 23048/19

Датум доношења пресуде: 24. октобар 2023.

Чињенице случаја: Случај се тиче држављанина Бахреина који је побегао у Холандију преко Ирана. У Холандији је одмах поднео захтев за азил због страха од злостављања и прогона од стране бахреинских власти због његових верских уверења и његових политичких активности. Подносилац представке је посебно навео да је био члан опозиционе групе "Барбар Револуционарна омладина", заједно са својим братом који је добио међународну заштиту у Немачкој јер се налазио на листи наводних терориста које траже бахреинске власти. Подносилац представке се плашио да се и он налази на истој листи. Холандске имиграционе власти су организовале више интервјуа са подносиоцем представке и рекли су му да су делови његове приче некохерентни и неуверљиви, те да му нису поверовали да је био политички активан. Због тога су одбили његов захтев за азил. Он је

пристао да оде у Иран или Грузију, али се испоставило да је његов одлазак у ове земље немогућ. Зато је стављен у имиграциони притвор и наложена је његова депортација. У међувремену, он је поднео нови захтев за азил, прилажући документацију на арапском да га траже власти Бахреина јер је наводно скривао особе које је тражила полиција. Овај нови захтев за азил разматран је у такозваном поступку „у последњем тренутку“. Власти су сматрале да је пријава поднета само да би се одложила депортација и да није садржала никакве нове елементе или налазе. Власти су посебно утврдиле да нови документи немају никакву тежину јер нису били ни аутентични ни преведени и подносилац представке није могао да објасни како је тачно дошао до њих. Иако му је дозвољено да уложи жалбу, она није имала суспензивно дејство, и није одлагала његов повратак у Бахреин. Подносилац представке је ухапшен у Бахреину, оптужен је и осуђен, а потом му је и одузето држављанство (иако је касније враћено). Он се и даље налази у затвору, а једно време је и штрајковао глађу. Подносилац представке се жалио да му ниједан ефикасан правни лек није био доступан и да холандске власти нису извршиле адекватну процену ризика од мучења у случају повратка у Бахреин, што је у супротности са чланом 3. ЕКЉП. Такође је тврдио да је прекршен члан 13. Европске конвенције.

Став ЕСЉП: Суд је признао потребу да се пронађе начин за решавање понављајућих и/или очигледно увредљивих или очигледно неоснованих захтева за азил. Међутим, поновио је да с обзиром на апсолутни карактер члана 3. Конвенције, такве потешкоће не могу ослободити државу њених обавеза које она има према тој одредби. У конкретном случају, Суд је утврдио да су холандске имиграционе власти гледале на жалбу подносиоца представке само као на средство за одлагање његовог удаљења, придајући недовољну пажњу одређеним доказима које је поднео. Тако ризик по подносиоца представке није адекватно оцењен. Наиме, спис предмета је садржао информације о ризицима, посебно релевантне информације о земљи порекла, изјаву лидера опозиционе групе у Немачкој са којом је био повезан, као и транскрипте интервјуа на којима је више пута изјавио да се плаши хапшења у Бахреину јер је на листи наводних терориста. Те информације очигледно нису биле укључене у коначну процену ризика. Суд је једногласно утврдио да је Холандија прекршила процедурални аспект члана 3. ЕКЉП. Суд је већином гласова закључио да није било потребно испитати представку подносиоца представке по члану 13. ЕКЉП.

Образложење: Суд је одбацио аргумент Владе да подносилац представке није искористио све доступне правне лекове на националном нивоу. Иако је теоријски имао неке правне лекове на располагању, они нису постојали у пракси. Наиме, није му омогућено да контактира и консултује адвоката, нити му је пружена правна помоћ.

Штавише, одлука је била на језику који он није разумео и послата је адвокату који га није заступао, и то тек након што је већ био удаљен са територије Холандије. Искључени су и докази који су ишли у прилог тврдњи да га траже органи гоњења Бахреина, а да није процењена њихова потенцијална релевантност у коначној процени ризика, посебно имајући у виду друге доказе који су већ били доступни у његовом спису предмета. Посебно није разумљива сумња у добронамерност подносиоца представке у погледу нових докумената које је поднео, а до којих се није могло лако доћи. Суд стога није могао прихватити да су му правни лекови, које је помињала Влада, били доступни у пракси.

Линк: [A.M.A. v. the Netherlands](#)

6. Назив случаја: *Н.А. против Уједињеног Краљевства*

Ознака предмета: 30919/20

Датум доношења пресуде: 5. децембар 2023.

Чињенице случаја: Подносилац представке је лице без држављанства, палестинског порекла. Рођен је и живео је у избегличком кампу Еин Ел-Хилве у Либану, пре него што је отишао у Велику Британију након борби и циљаних покушаја регрутовања од стране паравојних фракција у кампу. Он је поднео захтев за азил и хуманитарну заштиту. међутим, захтев за азил подносиоца представке је одбијен. Он је пред Судом тврдио да је био суочен са стварним ризиком од злостављања ако би био враћен у Либан.

Став ЕСЉП: Суд је прихватио налаз домаћег суда о одсуству ризика ако се подносилац представке врати у Либан. Суд се позвао на извештај ЕАСО-а о регрутовању младих Палестинаца у избегличким камповима у Либану и пронашао да налаз извештаја у којем нема информација о последицама са којима се суочавају лица која се противе регрутовању Фатаха у Либану не подржава аргумент подносиоца представке да би га његово одбијање да буде регрутован изложило ризику од озбиљне повреде. Суд је стога закључио да му ниједан од материјала који је пред њим није омогућио да доведе у питање закључак домаћег суда да нема доказа о озбиљној штети коју би подносилац представке претрпео ако буде враћен у камп Еин Ел-Хилвех у Либану. Сходно томе, Суд је пронашао да нема кршења члана 3. у случају протеривања подносиоца представке у Либан.

Образложење: Суд је пронашао да је домаћи суд пажљиво проценио постојање ризика од третмана које би било супротно члану 3. ЕКЉП.

Суд је узео у обзир да ризик од регрутовања постоји, али да није доказано и постојање личног ризика који би инвоцирао члан 3. ЕКЉП. Тако је Суд остао доследан својој ранијој пракси.

Линк: [H.A. v. the United Kingdom](#)

Члан 3 (забрана тортуре) и члан 5 (слобода и безбедност личности)

7. Назив случаја: *М.А. и други против Мађарске*

Ознака предмета: 58680/18

Датум доношења пресуде: 5. октобар 2023.

Чињенице случаја: Овај случај тиче се петочлане породице из Авганистана (родитељи и троје деце), који су провели дуже од 3 месеца (3 месеца и 27 дана) у транзитној зони Роске на граници између Мађарске и Србије. Мајка је тврдила да је жртва тортуре у Авганистану јер је наводно била ухваћена, силована и запаљена од стране Талибана, који су убили њеног првог мужа. Она је побегла у Иран заједно са две ћерке из првог брака, где је упознала другог мужа, са којим је побегла у Турску јер је он напустио иранску војску. Породица се на тренутак раздвојила, а потом спојила у Србији, где им је рођен син. У Мађарску су дошли из Србије и истог дана су поднели захтев за азил. Смештени су у транзитну зону, у мали контејнер. Породица је у међувремену стигла до Немачке, где данас борави.

Став ЕСЉП: Суд је пронашао да је дошло до кршења члана 3, као и члана 5. став 1 и 4. ЕКЉП због неадекватних услова и *de facto* лишења слободе држављана Авганистана. Суд је прво пронашао да је породица била смештена у контејнеру који је имао 13 m² и у којем су били лоши услови за живот, као што је претерана топлота и лоша исхрана, који су довели до менталних проблема код деце и до њиховог губитка телесне тежине. Зато је повреда члана 3. ЕКЉП пронађена у односу на троје деце, као и у односу на њихову трудну мајку, али не и у односу на оца, упркос његовој посебној вулнерабилности и менталном стању. Суд се нарочито ослонио на извештај Европског комитета за спречавање мучења да услови у транзитној зони нису били адекватни за продужени боравак, већ искључиво за кратки боравак. Такође, Суд је узео у обзир дужину њиховог боравака у транзитној зони, те пронашао да се заиста ради о *de facto* лишења слободе које је у супротности са чланом 5. ЕКЉП.

Образложење: У својој анализи Суд се ослонио на ранији случај, [R.R. и други против Мађарске](#), где су материјални услови били слични као и у овом предмету, због чега је и одлука једногласно донета. Суд се у овом предмету ослонио и на одредбе Конвенције УН о правима детета, као и на извештаје Европског комитета за спречавање мучења о положају тражилаца азила у Мађарској. Суд је посебно пронашао повреду члана 5. ЕКЉП узимајући у обзир недостатак домаће одредбе о максималној дужини боравка у транзитној зони, дуготрајном боравку и кашњењима у испитивању захтева за азил, као и условима у овој зони (пре свега у погледу ограниченог кретања).

Линк: [M. A. and Others v. Hungary](#)

8. Назив случаја: *P. S. и A.M. против Мађарске*

Ознака предмета: 53272/17

Датум доношења пресуде: 5. октобар 2023.

Чињенице случаја: У овом предмету радило се о истим повредама ЕКЉП само у односу на држављанке Ирака, мајку и ћерку, рођену 2012. године. Њих две су провеле четири месеца у транзитној зони Томпа на граници између Мађарске и Србије. Оне су напустиле земљу порекла због породичног насиља, пре свега физичког насиља од стране супруга. Оне су се жалиле на лоше услове у објекту у којем су биле смештене, као и на дужину самог боравка у оваквим условима (4 месеца).

Став ЕСЉП: Суд је нарочито узео у обзир ментално стање мајке, иако је Мађарска влада тврдила да јој је пружила адекватну подршку у виду испитивања, давања седатива и премештања тражитељки азила у отворен прихватни центар. Међутим, по оцени Суда, подносиатељка представке није добила адекватну бригу, узимајући у обзир услове прихвата, као и неизвесност која је изазвала значајну психолошку патњу. То је довело до повреде члана 3. ЕКЉП. Истовремено је установљено да су услови прихвата били исти као и у [R.R. и други против Мађарске](#), због чега је утврђена и повреда члана 5. ЕКЉП.

Образложење: Ово је још један у низу предмета против Мађарске у којој је Европски суд пронашао да Мађарске власти не третирају адекватно тражиоце азила који су смештени у транзитним зонама. Посебно није узета у обзир осетљивост тражилаца азила јер се у неадекватним условима држе деца и посебно осетљиве групе одраслих тражилаца азила, у овом случају жртве породичног насиља.

Линк: [P.S. and A.M. v. Hungary](#)

Видети и: [Q.Q. v. Hungary](#) (Q.Q. против Мађарске, представка бр. 53528/19, пресуда од 5. октобра 2023), који се тиче тражиоца азила из Сирије, који је држан 8 месеци у транзитној зони на граничном прелазу Томпа између Србије и Мађарске. ЕСЉП је установио повреду истих чланова ЕКЉП као и у претходном случају.

Члан 3 (забрана тортуре) и члан 13 (право на делотворан правни лек)

9. Назив случаја: E.F. против Грчке

Ознака предмета: 16127/20

Датум доношења пресуде: 5. октобар 2023.

Чињенице случаја: Подносиатеља представке је тражитеља азила која је ХИВ позитивна. Она је држављанка Камеруна, која је током 2019. и 2020. године била смештена у Морија и Поликастро прихватним центрима у Грчкој. Она је напустила земљу порекла због прогона и сексуалног злостављања од стране власти управо због чињенице да је ХИВ позитивна. Подносиатеља представке је тврдила да је ову чињеницу одмах открила властима у Грчкој, али да јој није пружен адекватан третман. Због тога је у једном тренутку патила од веома озбиљних симптома, укључујући и падање у несвест, након чега је хоспитализована. Она се жалила и на тешке животне услове у горе поменутих камповима, као и на недостатак правног лека за накнаду штете због претрпљене повреде.

Став ЕСЉП: Што се услова живота у центру Морија тиче, Суд је узео у обзир да је она ту боравила од 21. децембра 2019. до 2. маја 2020. и да је била смештена у затвореном простору са још 11 жена из безбедносних разлога. Међутим, Суд је приметио да му, у вези са животним условима подносиатељке представке у логору Морија, нису достављене никакве конкретне и детаљне информације које се односе на њену личну ситуацију, те се није упуштао у оцену повреде члана 3. ЕКЉП. Такође, што се услова у центру Поликастро тиче, Суд је установио да је ту боравила од 3. до 24. маја 2020. године и да је ту била кратко задржана. Зато Суд ни ту није утврдио повреду у вези са материјалним условима. Међутим, Европски суд се посебно осврнуо на чињеницу да тражитеља азила није добила адекватан медицински третман, што је довело до кршења члана 3. ЕКЉП. Суд је приметио да су грчке власти биле обавештене о ХИВ инфекцији подносиатељке представке, али је њено здравствено стање први пут званично евидентирано четири месеца након доласка у центар. По мишљењу

Суда, кашњење у давању антиретровирусног лечења, потребног због њеног здравственог стања, мора се сматрати повредом члана 3. ЕКЉП. Власти нису поступиле са дужном пажњом тако што нису предузеле све мере које су се могле разумно очекивати ради заштите њеног здравља, због чега је изложена нехуманом и понижавајућем поступању. Како јој није дата могућност да добије адекватни накнаду због неадекватног третмана, а која је дата другим особама у сличним здравственим ситуацијама, утврђена је и повреда члана 13. ЕКЉП.

Образложење: Општи принципи у вези са животним условима тражилаца азила сажети су у пресудама [M.S.S. против Белгије и Грчке](#) [BB]), [Tarakhel против Швајцарске](#) ([BB], [S.D. против Грчке](#); као и у вези са животним условима у центру Мориа, ([H.A. и други против Грчке](#) и [F.J. и други против Грчке](#)).

Линк: [E.F. v. Greece](#)

Члан 3 (забрана тортуре) и члан 5 (слобода и безбедност личности) и члан 13 (право на делотворан правни лек)

10. Назив случаја: *A.D. против Малте*

Ознака предмета: 12427/22

Датум доношења пресуде: 17. октобар 2023.

Чињенице случаја: ЕСЉП: Предмет се тиче малолетника из Обале Слоноваче који је стигао на Малту бродом крајем 2021. године. Иако је тврдио да је по доласку имао седамнаест година, малтешке власти су прво одредиле да је у питању малолетник којем је додељен старатељ, а потом су спровеле процену старости, укључујући интервју и испитивање, у одсуству правне помоћи. Три социјална радника су закључила да има деветнаест година. Одмах је приведен и налазио се у разним притворским објектима, док су власти навеле да је притворен из „здравствених разлога“. Подносилац представке је држан у притвору 225 дана, током којих је имао ограничен приступ води, медицинској нези и психолошкој подршци, а није имао ни комуникацију на француском, матерњем језику. Он се жалио на лоше услове у зимским месецима, изузетно ограничене могућности приступа одећи и хигијени, као и на непостојање простора за боравак на отвореном, као и за молитву. Такође се налазио у 120-дневној изолацији у теретном контејнеру, током које се његово ментално здравље погоршало, што је довело до тога да је често размишљао о самоубиству.

Став ЕСЉП: Подносилац представке се жалио на кршење члана 3. ЕКЉП у погледу његовог третмана на Малти, члана 5. став 1. ЕКЉП у смислу да је његов боравак представљао *de facto* лишење слободе и члана 13. ЕКЉП, због недостатка ефикасног правног лека. Суд је приметио невероватно стање ствари због којег су малтешке власти доследно пропустиле да воде тачну евиденцију о томе ко је био притворен, као и о рањивом, малолетном статусу подносиоца представке и његовом менталном стању, те условима који нису били прилагођени његовим потребама. Суд је нарочито критиковао дужину његовог притвора (225 дана), његов притвор у изолацији, као и смештај са одраслим особама и уопште услове живота у притворским центрима на Малти који су подразумевали лоше санитарне услове и недостатак топле одеће и зимском периоду. Све ово је довело до нехуманог и понижавајућег третмана којем је изложен. Суд је посебно нагласио да је његово притварање у центрима из здравствених разлога било арбитарно и као такво противно принципима људских права. Нарочито је наглашено да иако је боловао од туберкулозе, то није спречило власти да мењају његово место притвора и тиме допринесу ширењу заразе. Такође, Суд је пронашао и да систем азила на Малти није омогућавао приступ делотворним правним лековима, укључујући и уставну жалбу. Суд је једногласно прихватио притужбе подносиоца представке, утврдивши да је Малта прекршила горе наведене чланове ЕКЉП.

Образложење: Овај случај најбоље илуструје трауматичан пут малолетног тражиоца азила, његов продужен притвор и системске изазове који постоје у третману осетљивих категорија лица на Малти. Суд се у разматрању предмета ослонио на налазе Европског комитета за спречавање мучења из 2020. године, као и извештаја Комесара за људска права Савета Европе који је посетио Малту 2021. године. Ови извештаји сведоче о непоштовању добробити тражилаца азила који су нарочито осетљиви. Имајући у виду озбиљност ситуације и повреде људских права до којих је дошло у конкретном случају, ЕСЉП је препоручио Малти да предузме неопходне опште мере како би осигурала да се релевантни закони ефикасно примењују у пракси и да појединци који се налазе у нарочито осетљивом положају не буду притворени, као и да ограничи дужину притвора тако да је усклади са разлозима притварања у контексту имиграције. Коначно, Суд је захтевао од Малте да притварање спроводи на одговарајућим местима и уз обезбеђење адекватних услова.

Линк: [A.D. v. Malta](#)

Члан 5 (слобода и безбедност личности)

11. Назив случаја: *M.N.* против Мађарске и *A.A.* против Мађарске

Ознака предмета: 48139/16 и 7077/15

Датум доношења пресуде: 14. септембар 2023.

Чињенице случаја: Ова два предмета се односе на држављана Авганистана и држављана Алжира, који су поднели захтев за азил у Мађарској. Обојица су приведена због опасности од бекства, потребе да се утврди њихов идентитет, недостатка финансијских средстава и непостојања везе у Мађарској. У предмету *M.N.*, подносилац представке је првобитно планирао да оде у Финску или Немачку. Током поступка је издат налог за протеривање, који су поништили домаћи судови и наложили органу за азил да спроведе нови поступак. Његово физичко и ментално здравље није уопште узето у обзир. Притвор *M.N.* је укинут након пет месеци, пошто су надлежне власти утврдиле да су разлози за ову меру престали. У предмету *A.A.*, подносилац представке је био у истражном притвору због употребе фалсификованог пасоша, али су власти обавештене о идентификационим подацима подносиоца представке на дан када је поднео захтев за азил. Упркос томе, он је притворен истог дана када је и поднео захтев за азил. Штавише, власти су приметиле да је пријава *A.A.* мотивисана финансијским интересима и да је он незаконито стигао у Мађарску, иако овај аргумент уопште није са сигурношћу утврђен. Њему је притвор укинут након два месеца.

Став ЕСЉП: ЕСЉП се није сложио са аргументима Мађарске да је притвор подносилаца представке имао за циљ спречавање неовлашћеног уласка и да је одређен у циљу депортације, пошто су подносиоци представке добили боравишну дозволу издату из хуманитарних разлога у току поступка, а наредбе о протеривању *M.N.* нису биле извршне. Суд је потом поновио да притвор не може бити одређен само из разлога што су подносиоци захтевали азил у Мађарској. Штавише, ЕСЉП је сматрао да нема назнака да су подносиоци представке пропустили да сарађују са властима и да разлози за притвор, као што је потреба да се разјасни идентитет подносилаца представке и спречи бекство, нису били довољно индивидуализовани. Што се тиче *A.A.*, Суд је такође приметио да је подносилац представке доставио извод из матичне књиге рођених. Суд је даље навео да финансијска мотивација *A.A.* није поткрепљена, нити је илустровано на који начин је релевантна. Имајући у виду горе наведено, ЕСЉП је пронашао да је Мађарска прекршила члан 5. став 1. ЕКЉП.

Образложење: Ова пресуда је важна јер потврђује стандарде који се односе на разлоге притварања тражилаца азила. Суд је нагласио да

чињеница да је лице незаконито дошло у одређену земљу не може сама по себи да оправда притвор за азил. Суд је такође пронашао да није било доказа да су подносиоци представке пропустили да сарађују са властима Мађарске, иако је то био један од наводних разлога за њихово притварање. Конкретан предмет је само један у низу предмета у којима је ЕСЉП утврдио незаконито притварање тражилаца азила. Такође, у фебруару 2023. године, Суд је пронашао да је притварање зубара из Ирака, који је притворен 3 месеца, незаконито (предмет [Dshijri против Мађарске](#)).

Линк: [M.N. v. Hungary](#), [A.A. v. Hungary](#)

Члан 6 (право на правично суђење)

12. Назив случаја: *Camara* против Белгије

Ознака предмета: 49255/22

Датум доношења пресуде: 18. јул 2023.

Чињенице случаја: Случај се односи на подносиоца представке, држављанина Гвинеје, који је 15. јула 2022. године поднео захтев за азил у Белгији. Федерална агенција за прихват тражилаца азила га је обавестила да не може да му обезбеди смештај због презасићености система, па је поднео жалбу бриселском суду који је наложио да му се обезбеди смештај. Иако је пресуда постала правоснажна 29. августа 2022. године, подносилац представке је упућен у прихватни центар тек 4. новембра 2022. До тада је боравио на улици и без икакве материјалне помоћи.

Став ЕСЉП: Суд је прво 31. октобра 2022, године издао привремене мере и тражио је од Белгије да обезбеди смештај и материјалну помоћ подносиоцу представке који задовољавају његове основне потребе. ЕСЉП је приликом разматрања представке истакао да не може занемарити да околности овог случаја нису изоловане и да откривају системски пропуст белгијских власти да изврше коначне судске одлуке које се односе на пријем подносилаца захтева за азил. Суд је додао да је овај системски пропуст у великој мери оптеретио рад националног суда, али и самог Европског суда за људска права. Стога је Суд сматрао да Белгија није „само“ одлагала пресуду, већ је очигледно одбила да поступа по домаћим одлукама, чиме је поткопала принцип правне сигурности кршећи члан 6. став 1. ЕКЉП. Такође је узето у обзир да је мера извршена тек након што је ЕСЉП то захтевао у привременој мери.

Образложење: Иако је Суд био свестан тешке ситуације у Белгији због повећања броја захтева за азил, није могао прихватити да је време које је белгијским властима у овом случају било потребно да спроведу судски налог у циљу заштите људског достојанства било разумно.

Линк: [Camara v. Belgium](#)

Члан 8 (право на приватни и породични живот)

13. Назив случаја: *B.F.* и други против Швајцарске

Ознака предмета: 13258/18, 15500/18, 57303/18, 9078/20

Датум доношења пресуде: 4. јул 2023.

Чињенице случаја: Случај се односи на четири држављана Еритреје, Б.Ф., Д.Е., С.И., С.М., и једног кинеског држављанина тибетанске националности, Ј.К., који живе у Швајцарској. Њима је признат међународни статус у периоду од 2008. до 2012. године, али им је одобрена привремена заштита, а не азил, јер су њихови разлози за добијање међународне заштите настали након њиховог одласка из земаља порекла и услед њихових сопствених поступака. Једино су избеглице добиле право на спајање породице одмах након признања избегличког статуса и без испуњења додатних услова. Сходно томе, подносиоци представке нису имали законско право на спајање породице. Међутим, спајање је било могуће као дискрециона мера власти, али уз испуњење кумулативних услова. Њихови захтеви за спајање породице су одбијени јер један од ових услова није био испуњен, а то је да не примају социјалну помоћ. Они су се жалили домаћим властима, али је Управни савезни суд донео одлуку да у њиховом случају није дошло до повреде права приватности у виду остварења права на породични живот (члан 8. ЕКЉП).

Став ЕСЉП: Суд је прво пронашао да Швајцарска ужива поље слободне процене које подразумева неослањање на социјалну помоћ да би се омогућило спајање породице лицима чији је основ за добијање међународне заштите настао након њиховог одласка и због њихових сопствених поступака. Суд је, међутим, навео да се од ових лица не би требало захтевати да „учине немогуће“, па је ЕСЉП испитао да ли је приликом обраде захтева постојала флексибилност и да ли је она подразумевала индивидуализовану процену правичне равнотеже у погледу остварења права на породични живот. Након пажљивог испитивања различитих релевантних елемената, ЕСЉП се посебно фокусирао на услов који подразумева да лице не користи социјалну помоћ. ЕСЉП је прво пресудио да је Ј.К. годинама био интегрисан на

тржишту рада и да је учинио све што се разумно очекивало да заради за живот који је био довољан да покрије своје и трошкове његове породице. Суд је затим оценио ситуацију С.И. и пронашао да јој је тешко да ради пуно радно време јер сама одгаја троје малолетне деце. ЕСЉП је сматрао да је, радећи са скраћеним радним временом, подносиатеља представке урадила све што се разумно могло очекивати да издржава себе и своју децу. У вези са ситуацијом Б.Ф. и Д.Е., Суд је приметио да Б.Ф. никада није била запослена у Швајцарској јер је утврђено да није способна за рад. Суд је изразио незадовољство што је Савезни управни суд, који је навео да ће се она дугорочно ослањати на социјалну помоћ, у недовољној мери испитао да ли ће јој здравствено стање омогућити да бар донекле ради. С обзиром на горе наведено, ЕСЉП је пресудио да је Швајцарска прекршила члан 8. ЕКЉП тако што није успоставила правичну равнотежу између интереса подносилаца представке да се поново споје са својим породицама и интереса државе да заштити економско благостање.

Образложење: Право на спајање породице једно је од најчешћих права које се оспорава лицима која уживају међународну заштиту. Суд је у овом предмету пронашао да Швајцарска ужива поље слободне процене. Ипак, није могао да се не осврне на чињеницу да тамо где лице које ужива међународну заштиту није у стању да испуни услове за приход упркос томе што је учинило све што је разумно могло да постане финансијски независно, примена услова неослањања на социјалну помоћ без икакве флексибилности током времена може довести до трајног раздвајања породица. Међутим, у случају С.М., Швајцарска није прекорачила поље слободне процене узимајући у обзир недостатак иницијативе да ради макар полчасовно радно време, како би поправила своју финансијску ситуацију.

Линк: [B.F. and Others v. Switzerland](#)

14. Назив случаја: *Noorzae* против Данске, *Sharifi* против Данске

Ознака предмета: 44810/20, 31434/21

Датум доношења пресуде: 5. септембар 2023.

Чињенице случаја: Случајеви се односе на два авганистанска подносиоца представке који су дошли у Данску као млади. Обојица су осуђена за кривична дела и то на затворску казну. Обојици је изречен налог за депортацију са дванаестогодишњом забраном уласка у Данску. Међутим, први подносилац представке је навео да не може бити депортован јер је прошао терапију и наставио студије да би постао васпитач у вртићу. Подносилац представке у другом случају је тврдио

да је његова девојка трудна, да се познају од 2017. године и да живе заједно.

Став ЕСЉП: ЕСЉП је прихватио да су налози о протеривању и забрани уласка ометали приватни живот подносилаца представке и фокусирао се на испитивање пропорционалности изречене мере. У погледу првог предмета, Суд је истакао да претходне осуде подносиоца представке нису указивале да је он представљао општу претњу јавном реду, да није добио никаква претходна упозорења о ризику од протеривања, да је покушао да се реинтегрише у данско друштво, да му је изречена релативно блага казна и да је подносилац представке имао веома јаке везе са Данском, док његове везе са Авганистаном нису постојале пошто је у Данску стигао као веома млад и законито је тамо боравио око осамнаест година. У другом предмету, ЕСЉП је поновио слично образложење, с том разликом да код овог лица није било недавних претходних осуда, ни помена о реинтеграцији и да је подносилац представке законито боравио у Данској око шеснаест година. Узимајући све у обзир, ЕСЉП је сматрао да су налози о протеривању и забрани поновног уласка били несразмерни и утврдио је да је члан 8. ЕКЉП прекршен.

Образложење: У овим пресудама, Суд је инсистирао да треба постићи равнотежу између супротстављених интереса у складу са утврђеним критеријумима. Суд је поновио добро утврђен стандард: где су домаће власти пажљиво размотриле случај у складу са постављеним критеријумима који произлазе из праксе Суда, потребни су јаки разлози да Суд замени своју процену њиховом. Тако је у [Goma против Данске](#) и [Al Masudi против Данске](#) из 2023. године, Суд пронашао да није било повреде члана 8. ЕКЉП. Оба подносиоца представке су ушла у Данску као млади. Обојица су осуђена за бројна кривична дела и изречени су им налози за протеривање и трајна забрана поновног уласка. За разлику од претходних случајева, обојици је изречена претходно обустављена наредба о протеривању и упозорени су на могуће протеривање. Обојица су била осуђена за тежа кривична дела (силовање, више кривичних дела везаних за дрогу, тешко насиље, напад и држање резане пушке и резервних патрона у откључаном ормарићу у дневној соби у посебно отежавајућим околностима). ЕСЉП је сматрао да је мешање у члан 8. поткрепљено релевантним и довољним разлозима и да су национални органи адекватно навели „веома озбиљне разлоге“ који оправдавају мере против подносилаца представке. На свим нивоима, постојала је експлицитна и темељна процена да ли се налог за протеривање може сматрати супротним међународним обавезама Данске. С тим у вези, Суд је истакао да „тамо где су независни и непристрасни домаћи судови пажљиво испитали чињенице, примењујући релевантне стандарде људских права у складу са Конвенцијом и њеном судском праксом, и адекватно одмерили интересе подносиоца представке у односу на ширу јавност у интересу

случаја, није на Суду да замени сопствену процену меритума (укључујући, посебно, сопствену процену чињеничних детаља о сразмерности) оценом надлежних националних органа." (став 25 у обе пресуде). Ово ће бити случај само када постоје јаки разлози да Суд то учини.

Линк: [Noorzae v. Denmark](#), [Sharifi v. Denmark](#)

15. Назив случаја: *Diakite* против Италије

Ознака предмета: 44646/17

Датум доношења пресуде: 14. септембар 2023.

Чињенице случаја: Случај се односи на малолетника из Обале Слоноваче без пратње који је по доласку у Италију изјавио да је малолетан и приложио извод из матичне књиге рођених. Подносилац представке је, међутим, пребачен у прихватни центар за одрасле пошто је у медицинском извештају наведено да је његово коштано доба компатибилно са узрастом особе која има најмање осамнаест година. Отприлике 5 месеци касније, подносилац представке је пребачен у центар за малолетнике, након што је био подвргнут лекарском прегледу који је показао да је имао између седамнаест и осамнаест година, па му је постављен старатељ. У међувремену, подносилац захтева је поднео захтев за азил који му је касније одобрен.

Став ЕСЉП: Приликом разматрања овог предмета, ЕСЉП је приметио да је подносилац представке прво смештен у центар за одрасле на основу рендгенске процене, али да је пребачен у центар за малолетнике одмах након што је то његов заступник затражио. Без обзира на то, Суд је приметио да је подносилац представке при доласку доставио властима извод из матичне књиге рођених из којег је било јасно да је малолетан, али да није имао користи од минималних процедуралних гаранција. ЕСЉП је истакао да је принцип претпоставке да је лице малолетно инхерентни елемент заштите права на поштовање приватног живота страног држављанина без пратње који се изјашњава да је малолетан. Стога је Суд закључио да Италија није поступила са разумном пажњом и да није испоштовала своју позитивну обавезу да осигура право подносиоца представке на поштовање његовог приватног живота.

Образложење: Малолетни мигранти су често изложени сложеним поступцима за процену узраста, који имају за циљ да утврде њихов статус детета, из чега произлази корпус права која им припадају. Разлог за подвргавање овој процедури најчешће јесте непоседовање личних документа која могу потврдити њихов идентитет. Међутим,

пракса држава у погледу ове процедуре је веома различита и креће се од држава које немају никакве процедуре, до оних које признају веома скупе и сложене процедуре за процену узраста. Конвенција УН о правима детета обавезује државе да штите права деце, свуда и у свакој прилици. Све већи број међународних инструмената бави се и питањем процене узраста детета, који данас пружају значајан путоказ државама које немају установљену процедуру процене узраста. У питању су довољно развијени стандарди и препоруке државама који су засновани на принципу да у случају сумње, особу треба третирати као дете, са свим правима и привилегијама који произлазе из тог статуса. У овом конкретном случају, Европски суд је посебно пронашао да су, у време чињеничног стања случаја, заштитне мере јасно укључивале, и према домаћем и према праву ЕУ, именовање законског заступника или старатеља, приступ адвокату и информисано учешће у процени старости, што није испоштовано.

Линк: [Diakité v. Italy](#)

Члан 2 Протокола бр. 2 (слобода кретања)

16. Назив случаја: S.E. против Србије

Ознака предмета: 61365/16

Датум доношења пресуде: 14. септембар 2023.

Чињенице случаја: Подносилац представке је 28. априла 2015. године добио статус избеглице у Србији на основу његових политичких активности у Сирији и општег стања несигурности у тој земљи. Од тада је законито боравио у Србији и био је запослен у разним ИТ компанијама. Такође се оженио држављанком Србије 3. јуна 2018. године. Он је 25. маја 2015. године поднео захтев Канцеларији за азил да му се изда путна исправа за избеглице. Његов сиријски национални пасош је истекао током те године. Јединица граничне полиције (одсек Министарства унутрашњих послова) је 11. јуна 2015. године обавестила подносиоца представке да му се не може издати путна исправа из следећих разлога: „Након вашег захтева од 25. маја 2015. године за издавање путне исправе за избеглице сиријском држављанину С.Е.М.М. с обзиром на то да је добио статус избеглице у Србији, обавештавамо Вас да тренутно нисмо у могућности да обрадимо Ваш захтев и издамо такав документ наведеном лицу. Чланом 58. став 1. тачка 4. Закона о азилу прописано је да Министарство унутрашњих послова издаје путну исправу за избеглице лицу коме је одобрен азил, а [став] 4. [прописује] да облик и садржај те исправе прописује министар. С обзиром да то још увек није урађено, односно нису донети

подзаконски акти који регулишу садржај и дизајн путне исправе за избеглице, Канцеларија за азил није у могућности да поменутом лицу изда ову врсту документа. Уколико у наредном периоду буду испуњени формални услови (доношење одговарајућег правилника), Канцеларија за азил ће поменутом држављанину Сирије без одлагања издати путну исправу за избеглице.” Ово „обавештење” није садржало никаква упутства о правном леку који би се даље могао наставити у том погледу. Представник подносиоца представке је 25. августа 2015. године упозорио министра унутрашњих послова на чињеницу да се особама које су добиле азил у Србији не може издати путна исправа и затражио је од њега да донесе прописе који омогућавају издавање такве исправе. Канцеларија министра није одговорила на наведено писмо. У међувремену, подносилац представке је 29. јуна 2015. године поднео уставну жалбу против документа од 11. јуна 2015. године. Позивајући се на члан 39. Устава, члан 2. Протокола број 4 уз Конвенцију и члан 28. Конвенције о избеглицама из 1951. године, притуживао се да министар унутрашњих послова није усвојио релевантне прописе и да Јединица граничне полиције није могла да му изда путну исправу којом би могао да путује ван Србије. Он је такође захтевао да Уставни суд, између осталог, наложи министру да хитно усвоји прописе у вези са садржајем и дизајном путне исправе за избеглице. Дана 20. јуна 2016. године, веће од троје судија Уставног суда одбацило је уставну жалбу подносиоца представке, наводећи у кратком решењу о неприхватљивости да се таква жалба може изјавити само против појединачних радњи или аката, како је прописано чланом 170. Устава, а не против нечињења и неусвајања општег правног акта, конкретно због недоношења подзаконских аката. Правни заступник подносиоца представке се 29. августа 2016. године информисао код Министарства унутрашњих послова о његовом општем ставу о томе да ли би издавање путних исправа од стране сиријских власти довело до престанка избегличког статуса одобреног сиријским држављанима у поступку за азил у Србији. Министарство је одговорило да сваки случај мора да се процењује појединачно и да нема општи став о томе.

Став ЕСЉП: Разматрајући овај случај, ЕСЉП је истакао да је, без обзира на недостатак намере српских власти да ограниче право подносиоца представке да напусти Србију, то право било ометено. По добијању статуса избеглице подносилац се могао слободно кретати на територији Републике Србије. Такође је могао да напусти земљу и путује у друге земље по свом избору у које је могао да буде примљен да је био у могућности да испуни један од суштинских предуслова за то, односно да поседује важећу путну исправу. Упркос његовом законском праву, српске власти нису могле да му издају путну исправу за избеглице, јер релевантни прописи још нису били донети. Суд је нагласио да је одбијање српских власти да издају подносиоцу представке путну исправу за избеглице била препрека за делотворно уживање његовог права да напусти ту земљу у продуженом периоду од

седам година, с обзиром да му је национални пасош истекао и да није имао могућност да прибави било коју другу путну исправу. Суд није био убеђен аргументом Владе да је подносилац представке од самог почетка имао могућност да поднесе захтев држави свог држављанства, Сирији, како би добио национални пасош и са њим легално напустио Србију у било ком тренутку, као што је на крају и учинио 2022. године. Било би противно међународним обавезама државе и тешко помирљиво са начелом владавине права да се одбије издавање путне исправе за избеглице упућивањем подносиоца захтева у земљу његовог држављанства, што је у овом случају, штавише, држава из које је побегао од прогона. Конкретно, српске власти су одобравањем статуса избеглице подносиоцу представке у мају 2015. године такође признале веродостојност његове тврдње да је имао основан страх од прогона, као и чињеницу да „није могао или, због таквог страха, није хтео да искористи“ заштиту сопствене државе држављанства, прво због општег стања несигурности, а друго због сопствених политичких активности. Такође, стицање сиријског пасоша подносиоца представке га је излагало ризику да изгуби статус избеглице у Србији, ризик који власти нису могле да очекују да ће преузети. Суд такође није могао подржати даљи аргумент Владе о пропусту подносиоца представке да добије српско држављанство, а затим поднесе захтев за српски пасош. Држава не може заобићи сопствене прихваћене обавезе и наметнути обавезу „натурализације“ подносиоцу представке како би могао да напусти њену територију. Стога су српске власти јуна 2015. године обавештењем подносиоца представке о немогућности да му издају путну исправу за избеглице због непостојања „формалних услова“ без обзира на неформалну природу обавештења лишили истог његовог права да напусти земљу у продуженом периоду од седам година на начин који несумњиво представља мешање у смислу члана 2. Протокола број 4. уз ЕКЉП. Што се тиче тврдње Владе да је Министарство унутрашњих послова било суочено са потребом да пронађе свеобухватно техничко и софтверско решење за све путне исправе које издаје Република Србија за које су потребна одређена финансијска средства, Суд је приметио да је Закон о азилу из 2008. године поверио министру да у року од 60 дана донесе подзаконске акте у циљу спровођења примарног законодавства. Исти рок је поновљен Законом о азилу и привременој заштити из 2018. године, показујући на тај начин да законодавно тело није сматрало да је рок претерано кратак или на други начин тежак за испуњавање. Тако је Суд сматрао да су државни органи одбијањем да издају подносиоцу представке путну исправу за избеглице седам година због непостојања одговарајућих прописа за спровођење Закона о азилу ограничили његово право да слободно напусти Србију до те мере да су нарушили њену суштину и лишили је њене делотворности.

Образложење: Суд је приликом одлучивања о овом предмету узео у обзир да је законодавна неактивност трајала дужи временски период.

Подносиоцу захтева није била доступна никаква делотворна могућност да добије путну исправу, упркос законском праву. Власти нису показале да су учиниле било какав напор да поступе у складу са владавином права и предузму одговарајуће регулаторне и оперативне мере за спровођење домаћег закона како би пружиле могућност подносиоцу представке – и сваком појединцу у сличној ситуацији – да приступи поступку за подношење захтева и добијање путне исправе за избеглице. Овакав системски пропуст власти да поступи у складу са домаћим правом довео је до тога да је читав појам делотворног права избеглица да напусте српску територију постао илузоран. Такође, Суд је нагласио да Влада не може оправдати неактивност државе ослањајући се на недостатак расположивих ресурса или техничких решења, јер су надлежни органи били у обавези да надгледају издвајања из националног буџета и да обезбеде благовремену и адекватну техничку подршку у процесу управљања овим задатком. Суд је поновио да „економско благостање земље” и повезана финансијска питања нису чак ни међу легитимним циљевима наведеним у члану 2. став 3. Протокола број 4. и стога не могу оправдати ограничења права на напуштање своје земље. Коначно, Суд је нагласио да се овај предмет јасно разликује од других предмета у којима је испитивао недовољност ресурса у контексту продужене конфронтације држава са изненадним и квантитативно значајним приливом избеглица и несразмерним притиском на њихове системе азила.

Линк: [S.E. v. Serbia](#)

17. Назив случаја: S.S и други против Мађарске

Ознака предмета: 56417/19, 44245/20

Датум доношења пресуде: 12. октобар 2023.

Чињенице случаја: Случајеви су се тицали седмочлане јеменске породице и трочлане авганистанске породице које су напустиле своје земље порекла авионом, слетевши у Будимпешту са фалсификованим путним исправама. Због ове чињенице, мађарске власти су покренуле кривични поступак против неких подносилаца представке. Обе групе су добиле информације на разумљивим језицима и превезене су до српске границе, иако су стигле авионом. Подносиоци представке су заједно навели кршење члана 4. Протокола бр. 4. уз ЕКЉП. Исто тако, они су навели повреду члана 3. ЕКЉП у његовом процесном делу, тврдећи да су власти пропустиле да процене да ли ће подносиоци представке имати приступ поступку за азил и колико ће тај поступак бити ефикасан у Србији.

Став ЕСЛП: У анализи кршења члана 4. Протокола бр. 4 уз ЕКЛП, Суд је тражио да утврди да ли су за чланове сваке породице узете у обзир њихове индивидуалне околности. На пример, у случају јеменске породице, један подносилац представке је имао Даунов синдром, а други је имао физичке здравствене проблеме које је немогуће лечити у Јемену. Осим што је утврдио да је Мађарска прекршила сопствени домаћи закон тиме што није пружила основ за њихово удаљење, Суд је утврдио и да мађарске власти нису пружиле подносиоцима представке ефективну прилику да поднесу аргументе против њиховог удаљења у Србију, и одмах су их протерали. Суд је стога једногласно прихватио притужбу подносилаца представке по члану 4. Протокола бр. 4. ЕКЛП. Такође је утврдио повреду члана 3. ЕКЛП, наглашавајући да је навођење на улазак и боравак у Србији било незаконито и да није урађена никаква процена у вези са очувањем кључних права подносилаца представке након преласка границе.

Образложење: Законске измене које су ступиле на снагу 5. јула 2016. у Мађарској омогућиле су домаћој полицији да аутоматски потискује тражиоце азила који су ухапшени у кругу од 8 км од српско-мађарске или хрватско-мађарске границе на спољну страну граничне оgrade, без регистрације. Легализовање удаљења са територије Мађарске ускраћује тражиоцима азила право да траже међународну заштиту, што је кршење члана 4. Протокола бр. 4. ЕКЛП. Они који су удаљени немају практичне могућности да поднесу жалбу, ускраћено им је право да поднесу захтев за међународну заштиту, упркос томе што већина њих долази из ратних зона као што су Сирија, Ирак или Авганистан, а многи од њих су и физички злостављани. Од 15. септембра 2015. године Србија генерално не прима држављане трећих земаља по споразуму о реадмисији, осим оних који поседују важеће путне/личне исправе и изузети су од захтева за визе за Србију. Међутим, 2021. године Србија је поново почела да прима назад неколико особа по споразуму о реадмисији. Ипак, већина удаљења из Мађарске дешава се без контакта мађарских власти са српским властима, дакле без примене споразума о реадмисији, а тиме лишава права ових лица да траже међународну заштиту.

Линк: [S.S. and Others v. Hungary](#)

Члан 1 Протокола бр. 7 (заштита у поступку протеривања странаца)

18. Назив случаја: *F.S.* против Хрватске

Ознака предмета: 8857/16

Датум доношења пресуде: 5. децембар 2023.

Чињенице случаја: Случај се односи на подносиоца представке који се одрекао свог босанско-херцеговачког држављанства и постао апатрид након уверавања Министарства унутрашњих послова Хрватске да ће добити хрватско држављанство. После подношења захтева за хрватско држављанство, подносилац представке је био подвргнут безбедносној контроли и тражио је сарадњу са националном обавештајном агенцијом, што је у почетку прихватио, али је касније утврдио да је у супротности са његовим верским и моралним убеђењима. Министарство унутрашњих послова је накнадно одбило подносиоцев захтев за држављанство. Он је добио налог за протеривање и забрану поновног уласка на годину дана. Укинута му је стално пребивалиште.

Став ЕСЉП: Европски суд је приметио да је подносилац представке био обавештен о поступку свог протеривања из разлога националне безбедности. Међутим, домаћа тела нису образложила на чему су темељила своју процену о претњи националној безбедности. Наиме, према домаћем праву, класификовано мишљење дато у поступку за стицање држављанства и тајни документ који је накнадно достављен полицији и који је послужио као основ за престанак боравка у Хрватској и за протеривање, нису морали садржавати разлоге. Даље, ниједан од тих докумената није био доступан подносиоцу представке током поступка, будући да се радило о класификованим документима које је могао декласификовати само њихов власник. Стога је, према мишљењу Европског суда, право лица да буде обавештен о чињеницама на којима су се темељиле одлуке домаћих власти било значајно ограничено. Европски суд је приметио да су домаћа тела обавестила подносиоца представке да је покренут поступак за његово протеривање из разлога националне безбедности. Међутим, како му није омогућен ни кратак преглед чињеница које су послужиле као основ за закључак да је представљао претњу националној безбедности, Европски суд је закључио да он није могао примерено изложити своје аргументе током судског поступка. Надаље, иако је подносилац представке био заступан током управних поступака, адвокат није могао извршити увид у класификоване документе, будући да таква могућност није предвиђена домаћим правом. Његово заступање није било довољно учинковито да би могло да уравнотежи, у значајној мери, ограничења у остваривању процесних права подносиоца представке. Међутим, Европски суд је приметио да су одлуку о протеривању преиспитали домаћи судови на два нивоа, што представља значајну заштиту која може ублажити учинке ограничења наметнутих његовим правима. Европски суд је додатно приметио да су домаћи судови имали право да изврше увид у класификоване документе, али они то нису учинили. Уместо тога, Високи управни суд је навео да је увид у предметне документе извршен у судском поступку у којем је одбијен захтев подносиоца представке за

стицање држављанства. Иако је утврдио да су наведени поступци били повезани у одређеној мери, њихов циљ није био исти и Европски суд није могао да прихвати да су се ослањањем на исход претходне одлуке да му се ускрати држављанство или на јемства предвиђена у том поступку могла у потпуности уравнотежити ограничења његових права у накнадном поступку протеривања из земље. Коначно, Европски суд је навео да су домаћи судови пропустили да искористе механизме који су им били доступни према домаћем праву, а који су подносиоцу представке могли дати учинковиту прилику да поднесе разлоге против свог протеривања. Уместо тога, ограничили су се на пуко формалистичко испитивање спорних одлука, чиме су пропустили да учине смислено судско испитивање да ли подносилац представке представља ризик за националну безбедност.

Образложење: Суд је приметио да у овом случају није дат ниједан од чињеничних елемената који би довео до закључка власти о претњи националној безбедности. Стога није био у могућности да изнесе свој случај у поступку судске ревизије и није могао упутити специјализованог адвоката са овлашћењем да приступи поверљивим документима јер није постојао поступак у домаћем закону. Током судске ревизије, домаћи судови нису објаснили важност очувања поверљивости документа националне обавештајне агенције и нису искористили процедуралне механизме који су им били на располагању, а који су подносиоцу представке могли да дају ефективну прилику да поднесе разлоге против његовог искључења. Суд је, стога, закључио да ограничење процесних права подносиоца представке није била противтежа да би се сачувала суштина тих права и лице заштитило од произвољности.

Линк: [F. S. v. Croatia](#)

* * *

Пракса Суда правде Европске уније

1. Назив случаја: *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* против М. А.

Ознака предмета: C-402/22

Датум доношења одлуке: 6. јул 2023.

Чињенице случаја: Особа М. А. је поднела захтев за међународну заштиту у Холандији али је он одбијен уз образложење да, иако особа М. А. оправдано страхује од прогона у својој земљи порекла, она је правноснажно осуђена због нарочито тешког кривичног дела због чега представља опасност за друштво. Током поступака пред различитим холандским судовима изнете су тврдње да дела која се стављају на терет особи М. А. треба сматрати јединственим делом које, с обзиром на природу тих дела, изречену казну и узнемирујуће дејство наведених дела за холандско друштво, чини кривично дело посебно тешким. Осим тога, истакнут је и аргумент да осуђујућа пресуда против особе М. А. због нарочито тешког кривичног дела начелно показује да она представља опасност за друштво.

Став Суда правде ЕУ: Члан 14. став 4. тачку (б) Директиве 2011/95/ЕУ о стандардима за квалификацију држављана трећих земаља или особа без држављанства за остваривање међународне заштите треба тумачити на начин да „нарочито тешко кривично дело“ у смислу те одредбе, јесте кривично дело које, с обзиром на своје карактеристике, има изузетну тежину јер се ради о делу којим се највише угрожава правни поредак дотичног друштва. У сврху процене да ли је кривично дело за које је држављанин треће земље правноснажно осуђен таквог степена озбиљности, посебно треба узети у обзир запрећену казну и казну изречену за то дело, природу кривичног дела, све отежавајуће или олакшавајуће околности, да ли је дело извршено с намером или не, природу и обим штете проузроковане тим делом те поступак који се примењује за његово сузбијање. Поред тога, постојање претње по друштво државе чланице у којој се дотични држављанин треће земље налази не може се сматрати утврђеним само зато што је држављанин треће земље правноснажно осуђен за нарочито тешко кривично дело. Примена поменуте одредбе зависи од тога да ли је надлежни орган утврдио да је претња коју држављанин треће земље представља за друштво државе чланице стварна, тренутна и довољно озбиљна те да поништавање одлуке о избегличком статусу представља меру сразмерну тој претњи.

Образложење: Надлежни орган државе чланице може се позвати на чињеницу да је подносилац захтева за међународну заштиту извршио тешко кривично дело као на разлог за ускраћивање заштите тек након што је у сваком појединачном случају проценио конкретне чињенице које су му познате како би утврдио да ли постоје озбиљни разлози због којих се може сматрати да су извршена дела обухваћена тим разлогом за искључење, при чему оцена тежине предметног кривичног дела захтева свеобухватну проверу свих околности конкретног случаја. Критеријум казне запрећене према кривичном праву државе чланице од посебне је важности за ту сврху, али сам по себи није одлучујући. Образложење осуђујуће пресуде од велике је важности за утврђивање тих околности, с обзиром на то да се у том образложењу наводи оцена

надлежног кривичног суда понашања држављанина треће земље. Надаље, природа и висина запрећене али и изречене казне су од кључне важности. Надлежни орган треба да води рачуна и о природи извршеног кривичног дела, у мери у којој то може допринети истицању размера штете нанесене правном поретку дотичног друштва, те свим околностима у вези с извршењем кривичног дела, посебно свих олакшавајућих или отежавајућих околности, намерне или ненамерне природе тог дела, као и природе и размере штете настале наведеним кривичним делом. Релевантна може бити и природа кривичног поступка који се примењује у процесуирању предметног дела, ако одражава степен тежине који су правосудни органи приписали том кривичном делу. С друге стране, могући одјек предметног кривичног дела у медијима или у јавности не може се, с обзиром на битно субјективну и нерелевантну природу такве околности, узети у обзир за потребе примене члана 14. става 4. тачке (б) Директиве 2011/95. Такође је потребно прецизирати да наведени критеријуми за оцену тежине дела нису таксативно наведени те се стога могу, ако је потребно, допунити додатним критеријима. С обзиром на то да се одредба члана 14, става 4. Директиве тиче правноснажно осуђујуће пресуде за „нарочито тешко кривично дело“ у једнини и да се мора уско тумачити, њена примена може бити оправдана само у случају правноснажне осуђујуће пресуде за кривично дело које, узето засебно, потпада под појам „нарочито тешког кривичног дела“, при чему се тај степен тежине не може постићи кумулацијом одвојених кривичних дела од којих нити једно не представља, као такво, посебно тешко кривично дело.

Линк: [Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid v. M. A.](#)

2. Назив случаја: XXX против *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides*

Ознака предмета: C-8/22

Датум доношења решења: 6. јул 2023.

Чињенице случаја: Особи XXX је одобрен избеглички статус у Белгији. Суд за тежа кривична дела у Бриселу осудио је особу XXX на казну затвора у трајању од 25 година због извршења више тешких кривичних дела (крађа и убиство). Особи је потом укинут статус избеглице. Она је поднела тужбу против те одлуке Већу за спорове у вези са странцима. Тужба је одбијена уз образложење да опасност коју особа XXX представља за друштво произлази из њене осуде за нарочито тешко кривично дело. Штавише, суд је сматрао да у тим околностима није било на државном органу да докаже да особа XXX представља стварну, тренутну и довољно озбиљну опасност за друштво, већ да је на особи XXX било да докаже да она више не

представља опасност за друштво, упркос осуди за посебно тешко кривично дело. У поступцима пред надлежним државним органима се поставило и питање да ли је потребно спровести тест пропорционалности како би се утврдило да ли опасност коју особа представља за друштво оправдава укидање њеног избегличког статуса.

Став Суда правде ЕУ: Члан 14. став 4. тачку (б) Директиве 2011/95/ЕУ о стандардима за квалификацију држављана трећих земаља или особа без држављанства за остваривање међународне заштите треба тумачити на начин да се постојање претње по друштво државе чланице у којој се дотични држављанин треће земље налази не може сматрати утврђеним само зато што је он правноснажно осуђен за нарочито тешко кривично дело. Штавише, примена поменуте одредбе зависи од тога да ли је надлежни орган утврдио да је претња коју држављанин треће земље представља за суштински интерес друштва државе чланице стварна, тренутна и довољно озбиљна те да поништавање одлуке о додељивању избегличког статуса представља меру сразмерну тој претњи.

Образложење: Текст члана 14. става 4. тачке (б) Директиве 2011/95 наводи два различита елемента која се односе на постојање, с једне стране, правноснажне осуде за нарочито тешко кривично дело и, с друге стране, претње по друштво државе чланице у којој се држављанин треће земље налази. Одредба представља одступање од правила наведеног у члану 13. Директиве према којем државе чланице одобравају статус избеглице сваком држављанину треће земље који испуњава услове да се може сматрати избеглицом, те ју је потребно уско тумачити. Стога се не може сматрати, а да се притом не занемари избор законодавца Уније, да је чињеница да је један од тих двају услова задовољен довољна да се утврди да је и други такође задовољен. Другим речима, постојање претње по друштво државе чланице у којој се држављанин треће земље налази не може се сматрати утврђеним само зато што је он правноснажно осуђен за нарочито тешко кривично дело. Што се тиче околности које се морају узети у обзир за процену постојања претње по друштво, иако утврђивање стварне, тренутне и довољно озбиљне претње по суштински интерес друштва код дотичног појединца подразумева склоност да се у будућности настави с понашањем које представља такву претњу, може се догодити да се самом чињеницом понашања у прошлости испуњавају услови за такву претњу. Међутим, када се ради о питању да ли је претња тренутна, из праксе Суда произлази да се из казнене евиденције дотичног држављанина треће земље не може аутоматски извести закључак да тај држављанин може бити подвргнут мери из члана 14. става 4. тачке (б) Директиве 2011/95. Штавише, што се одлука у складу с том одредбом доноси у време које је удаљеније од коначне осуде за нарочито тешко кривично дело, то је већа одговорност надлежног органа да узме у обзир развој догађаја након извршења

таквог кривичног дела, како би се утврдило да ли постоји стварна и довољно озбиљна претња на дан када се одлучује о евентуалном поништењу одлуке о додељивању избегличког статуса. Држављанин треће земље којем надлежни орган намерава одузети међународну заштиту мора имати „могућност” изношења разлога због којих нема потребе за повлачењем те заштите. Због тога се не може сматрати да, у недостатку информација од држављанина треће земље о томе зашто он више не представља претњу по друштво, надлежни орган може претпоставити да из постојање правноснажне осуде за нарочито тешко кривично дело произлази да наведени држављанин треће земље представља стварну, тренутну и довољно озбиљну претњу за суштински интерес друштва државе чланице. Надлежни орган има могућност да поништи одлуку о додељивању избегличког статуса али је мора користити уз поштовање, посебно, начела пропорционалности које укључује одмеравање, с једне стране, претње коју држављанин треће земље представља за друштво државе чланице у којој се налази и, с друге стране, права зајемчених особама које испуњавају материјалне услове из члана 2. тачке (д) Директиве. У оквиру те процене, надлежни орган такође мора узети у обзир основна права зајемчена правом Уније и, посебно, проверити могућност доношења других мера које су мање штетне за права зајемчена избеглицима. У сврху те процене, надлежни орган ће морати да узме у обзир чињеницу да су, у случају поништавања одлуке о избегличком статусу, држављани трећих земаља лишени тог статуса и стога више немају сва права и погодности предвиђене Директивом 2011/95, али да и даље уживају, у складу с чланом 14. ставом 6. те Директиве, низ права предвиђених Женевском конвенцијом.

Линк: [XXX v. Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides](#)

3. Назив случаја: *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl* против АА

Ознака предмета: C-663/21

Датум доношења решења: 6. јул 2023.

Чињенице случаја: Особа АА је незаконито ушла у Аустрију, поднела захтев за међународну заштиту и добила статус избеглице. Три године касније осуђена је на казну затвора због извршења кривичног дела опасне претње, кривичног дела против имовине те кривичног дела злоупотребе опојних дрога и трговине опојним дрогама. Након тога осуђена је на казну затвора због извршења кривичног дела доношења телесне повреде и опасне претње, а изречена јој је и новчана казна због насилног понашања према службенику овлашћеном за спровођење јавног надзора. Канцеларија за азил је особи АА одузела статус избеглице, одбила је да јој одобри статус супсидијарне заштите или

дозволу боравка због оправданих разлога, донела је одлуку о њеном враћању уз забрану боравка те је одредила рок за добровољни повратак. Међутим, Канцеларија је уједно утврдила да њено удаљавање није допуштено. Особа АА је поднела жалбу против те одлуке Савезном управном суду Аустрије. Савезни управни суд је утврдио да је особа АА била правноснажно осуђена због извршења посебно тешког кривичног дела и да представља опасност за друштво. Упркос томе, сматрао је да треба одмерити интересе државе чланице и интересе конкретног држављанина треће земље да оствари међународну заштиту, узимајући у обзир опсег и врсту мера којима би он могао бити изложен у случају поништавања одлуке о додели те заштите. С обзиром на то да би особа АА у случају враћања у своју земљу порекла била изложена опасности од мучења или смрти, суд је сматрао да њени интереси имају превагу у односу на интересе Републике Аустрије. Канцеларија за азил је против те пресуде поднела ревизију Високом управном суду Аустрије који је пак упутио захтев Суду правде ЕУ како би добио одговор на питање да ли је потребно, након што се утврди да је предметни држављанин треће земље правноснажно осуђен за тешко кривично дело и да представља опасност за друштво, у сврху примене члана 14. става 4. тачке (б) Директиве 2011/95, одмерити интересе, узимајући у обзир последице евентуалног враћања тог држављанина треће земље у његову земљу порекла.

Став Суда правде ЕУ: Члан 14. став 4. тачку (б) Директиве 2011/95/ЕУ о стандардима за квалификацију држављана трећих земаља или особа без држављанства за остваривање међународне заштите, треба тумачити на начин да је та одредба применљива под условом да надлежни орган утврди да поништавање одлуке о додељивању избегличког статуса представља меру која ја пропорционална с обзиром на опасност коју конкретни држављанин треће земље представља за суштински интерес друштва државе чланице у којој се налази. У ту сврху надлежни орган мора одмерити ту опасност с правима која, у складу с Директивом, треба јемчити особама које испуњавају материјалне услове из члана 2. тачке (д) Директиве а да притом наведени надлежни орган није дужан да провери да ли јавни интерес за враћање држављанина треће земље у његову земљу порекла има превагу над његовим интересом за задржавање међународне заштите, с обзиром на опсег и врсту мера којима би тај држављанин био изложен у случају враћања. Такође, члан 5. Директиве 2008/115/ЕЗ о заједничким стандардима и поступцима држава чланица за враћање држављана трећих земаља с незаконитим боравком треба тумачити на начин да му се противи доношење одлуке о враћању у односу на држављанина треће земље када се утврди да је према начелу забране принудног удаљења или враћања његово удаљавање у предвиђену земљу одредишта искључено на неодређено време.

Образложење: Члан 14. став 4. тачка (б) Директиве 2011/95 предвиђа да државе чланице могу поништити одлуку о додељивању избегличког статуса ако дотична особа, с обзиром на то да је правноснажно осуђена за посебно тешко кривично дело, представља опасност за друштво државе чланице у којој се налази. У овом случају је потребно утврдити да ли члан 14. став 4. тачка (б) налаже државама чланицама да, у оквиру тог одмеравања, узму у обзир последице које би евентуално враћање конкретног држављанина треће земље у његову земљу порекла могло имати за њега или за друштво државе чланице у којој се тај држављанин треће земље налази. У том погледу треба истаћи да ситуације предвиђене у члану 14. ставу 4. Директиве 2011/95, у којима државе чланице могу поништити одлуку о додељивању избегличког статуса, у суштини одговарају онима у којима државе чланице могу принудно удаљити или вратити избеглицу на основу члана 21. става 2. те Директиве и члана 33. става 2. Женевске конвенције. Ипак, док члан 33. став 2. Женевске конвенције у таквим ситуацијама избеглици ускраћује право на примену начела забране принудног удаљења или враћања у земљу у којој би његов живот или слобода били угрожени, члан 21. став 2. Директиве 2011/95 мора се тумачити и примењивати у складу с правима зајемченим Повељом о основним правима ЕУ, посебно њеним чланом 4. и чланом 19. ставом 2., који апсолутно забрањују мучење те нечовечно или понижавајуће поступање или кажњавање, без обзира на понашање предметне особе, као и удаљавање у државу у којој постоји озбиљна опасност да би особа била подвргнута таквим поступањима. Дакле, ако би принудно удаљење или враћање избеглице у једној од ситуација из члана 14. става 4. и члана 21. става 2. Директиве 2011/95 узроковало опасност да ће му бити повређена основна права зајемчена чланом 4. и чланом 19. ставом 2. Повеље, предметна држава чланица не може одступити од начела забране принудног удаљења или враћања на основу члана 33. става 2. Женевске конвенције. У тим околностима право Уније предвиђа ширу међународну заштиту предметних избеглица од оне која је осигурана Женевском конвенцијом. У складу с правом Уније, надлежни орган може поништити одлуку о давању избегличког статуса на основу члана 14. става 4. тачке (б) Директиве 2011/95, а да притом његово удаљавање у земљу порекла није нужно допуштено. Стога се не може сматрати да поништавање одлуке о избегличком статусу, на основу члана 14. става 4. Директиве 2011/95, подразумева заузимање става о одвојеном питању може ли се та особа удаљити у своју земљу порекла. Другим речима, последице евентуалног враћања конкретног држављанина треће земље у његову земљу порекла за њега или за друштво државе чланице у којој се тај држављанин треће земље налази не узимају се у обзир приликом доношења одлуке о престанку статуса избеглице, него евентуално када надлежни орган доноси одлуку о његовом враћању.

Линк: [Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl v. AA](#)

4. Назив случаја: *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* против Е. и С.

Ознака предмета: C-568/21

Датум доношења одлуке: 21. септембар 2023.

Чињенице случаја: Особе Е. и С., као и њихова малолетна деца, држављани су треће земље. Отац је био члан дипломатске мисије своје земље у држави чланици Х те је живео на њеној територији заједно са својом супругом и њиховом децом. Током тог боравка министарство спољних послова те државе чланице издало им је дипломатске исправе. Након што су напустили државу чланицу Х, особе Е. и С. су у Холандији поднеле захтеве за међународну заштиту. Надлежни орган је одбио да испита њихове захтеве за међународну заштиту јер је сматрао да је на основу члана 12. става 1. Уредбе Даблин III држава чланица Х одговорна за испитивање тих захтева, а због тога што дипломатске исправе које су издали органи те државе чланице представљају документ о боравку. Особе Е. и С. су против тих одлука поднеле тужбу пред Судом у Хагу. У тужби су истакле да држава чланица Х није одговорна за испитивање њихових захтева јер им органи те државе чланице никада нису издали документ о боравку, већ да су оне право боравка уживале на основу свог дипломатског статуса, што је произлазило из Бечке конвенције о дипломатским односима. Суд у Хагу је усвојио тужбе јер је сматрао да је надлежни орган погрешно закључио да је држава чланица Х одговорна за испитивање захтева за међународну заштиту. Суд је истакао да се дипломатске исправе које су издали органи те државе чланице не могу сматрати документом о боравку, јер су особе Е. и С. на основу Бечке конвенције већ имале право боравка у тој држави чланици. Против те пресуде поднета је жалба Државном савету. У жалби је наведено да су дипломатске исправе које је држава чланица Х издала особама Е. и С. обухваћене појмом „документ о боравку” у смислу члана 2. тачке (л) Уредбе Даблин III.

Став Суда правде ЕУ: Члан 2. тачку (л) Уредбе о утврђивању критеријума и механизма за одређивање државе чланице одговорне за разматрање захтева за међународну заштиту треба тумачити на начин да дипломатска исправа коју је држава чланица издала на основу Бечке конвенције о дипломатским односима представља „документ о боравку” у смислу те одредбе.

Образложење: Појам „документ о боравку” у смислу поменуте одредбе Уредбе Даблин III је широко конципиран. Дефиниција тог

појма не упућује на конститутивни или декларативни карактер одобрења, нити изреком искључује дипломатске исправе издате на основу Бечке конвенције. Иако је тачно да се на основу члана 2. Бечке конвенције слање сталних дипломатских мисија обавља на основу узајамног пристанка, држави пријема се ипак признају одређена права у погледу прихватања особа на њену државну територију у својству чланова дипломатског особља мисије. Тако члан 9. Бечке конвенције у ставу 1. предвиђа да држава пријема може у свако доба и без обавезе образлагања своје одлуке, обавестити државу одашиљања да је шеф или било који други члан дипломатског особља мисије *persona non grata*. Исти члан 9. у ставу 2. додаје да ако држава одашиљања одбије да изврши обавезе из става 1. тог члана или их не изврши у разумном року, држава пријема може да одбије да дотичну особу призна за члана мисије. Осим тога, из члана 4. ставова 1. и 2. Бечке конвенције произлази да држава одашиљања мора бити сигурна да је држава пријема издала агреман за особу коју она предлаже за шефа мисије у тој држави, те да држава пријема није дужна да држави одашиљања наведе разлоге због којих је одбила да изда агреман. Такође, на основу члана 5. става 1. Бечке конвенције, иако држава одашиљања, након нотификације односим државама пријема, може акредитовати шефа мисије или именовати било којег члана дипломатског особља, зависно од случаја, код већег броја држава, било која од држава пријема се томе може изричито успротивити. Коначно, члан 10. став 1. Бечке конвенције предвиђа да се министарство спољних послова државе пријема обавештава о именовању чланова мисије, њиховом доласку и коначном одласку или престанку њихових функција у мисији, као и о доласку и коначном одласку особе која припада породици члана мисије. У тим околностима, издавање дипломатске исправе некој особи од стране државе чланице показује да је потоња прихватила боравак те особе на својој државној територији у својству члана дипломатске мисије, и на тај начин доказује улогу коју је та држава чланица имала за присутност наведене особе на државној територији државе чланице.

Линк: [Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid v. E. and C.](#)

5. Назив случаја: *Association Avocats pour la défense des droits des étrangers (ADDE), Association nationale d'assistance aux frontières pour les étrangers (ANAFE), Association de recherche, de communication et d'action pour l'accès aux traitements (ARCAT), Comité inter-mouvements auprès des évacués (Cimade), Fédération des associations de solidarité avec tou.te.s les immigré.e.s (FASTI), Groupe d'information et de soutien des immigré.e.s (GISTI), Ligue des droits de l'homme (LDH), Le paria, Syndicat des avocats de France (SAF), SOS – Hépatites Fédération* против *Ministre de l'Intérieur*

Ознака предмета: C-143/22

Датум доношења одлуке: 21. септембар 2023.

Чињенице случаја: Неколико удружења и организација је пред Државним саветом Француске, у оквиру тужбе за поништење Правилника бр. 2020-1733, оспорило његову ваљаност због тога што се чланом Л. 332-3 крши Директива 2008/115, јер се њиме допушта доношење одлуке о одбијању уласка на унутрашњим границама на којима је поновно уведен надзор.

Став Суда правде ЕУ: Уредбу (ЕУ) 2016/399 о Законику Уније о правилима којима се уређује кретање особа преко граница (Законик о шенгенским границама) и Директиву 2008/115/ЕЗ о заједничким стандардима и поступцима држава чланица за враћање држављана трећих земаља с незаконитим боравком треба тумачити на начин да држава чланица, када је поновно увела надзор државне границе на унутрашњим границама, може – у односу на држављанина треће земље који се појави на службеном граничном прелазу који се налази на њеној територији и на којем се обавља такав надзор – донети одлуку о одбијању уласка, на основу примене *mutatis mutandis* члана 14. наведене Уредбе, под условом да се заједнички стандарди и поступци предвиђени наведеном Директивом примењују на тог држављанина за потребе његовог удаљавања.

Образложење: Члан 2. став 2. тачка (а) Директиве 2008/115 не овлашћује државу чланицу која је поново увела надзор на својим унутрашњим границама да одступи од заједничких стандарда и поступака предвиђених том Директивом како би удаљила држављанина треће земље који је без ваљане дозволе боравка задржан на граничном прелазу који се налази на подручју те државе чланице и на којем се спроводи такав надзор. Произлази да, с једне стране, држава чланица која је поново увела надзор на својим унутрашњим границама може применити члан 14. Законика о шенгенским границама у односу на држављанина треће земље који је без ваљане дозволе боравка задржан на службеном граничном прелазу на којем се спроводи такав надзор. С друге стране, када се тај гранични прелаз налази на државном подручју дотичне државе чланице, она ипак мора пазити да последице такве примене напред наведених одредаба не доведу до повреде заједничких стандарда и поступака предвиђених Директивом 2008/115. Околност да та обвеза коју има дотична држава чланица може у великом делу лишити делотворности евентуално усвајање одлуке о одбијању уласка у односу на држављанина треће земље који доспе на једну од тих унутрашњих граница не може изменити тај став. Што се тиче релевантних одредаба наведене Директиве, треба подсетити да из члана 6. става 1. Директиве 2008/115 произлази да је у односу на сваког држављанина треће земље који незаконито борави на подручју државе чланице потребно донети одлуку о враћању, не доводећи у

питање изузетке из ставова 2. до 5. наведеног члана и уз строго поштовање захтева из члана 5. те Директиве, а та одлука мора међу трећим земљама из члана 3. тачке 3. Директиве 2008/115 утврдити ону у коју се он удаљава. Осим тога, држављанин треће земље који је предмет те одлуке мора и даље имати, у складу с чланом 7. Директиве 2008/115, одређени рок за добровољно напуштање државног подручја односне државе чланице. Принудно удаљење спроводи се само као крајња мера, сагласно члану 8. исте Директиве, ако другачије није предвиђено чланом 9. који прописује случајеве када државе чланице морају одложити удаљење. Осим тога, из члана 15. Директиве 2008/115 произлази да се држављанин треће земље с незаконитим боравком може задржати само у одређеним случајевима. Том се члану не противи то да се тај држављанин, ако представља стварну, тренутну и довољно озбиљну претњу за јавни поредак или унутрашњу безбедност, задржи, док се чека његово удаљење, под условом да се тим задржавањем поштују услови наведени у члановима 15. до 18. те Директиве.

Линк: [Association Avocats pour la défense des droits des étrangers \(ADDE\), Association nationale d'assistance aux frontières pour les étrangers \(ANAFE\), Association de recherche, de communication et d'action pour l'accès aux traitements \(ARCAT\), Comité inter mouvements auprès des évacués \(Cimade\), Fédération des associations de solidarité avec tou.te.s les immigré.e.s \(FASTI\), Groupe d'information et de soutien des immigré.e.s \(GISTI\), Ligue des droits de l'homme \(LDH\), Le paria, Syndicat des avocats de France \(SAF\), SOS – Hépatites Fédération против Ministre de l'Intérieur](#)

6. Назив случаја: С. и А. против *Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie*

Ознака предмета: C-151/22

Датум доношења одлуке: 21. септембар 2023.

Чињенице случаја: Особе С. и А. су држављани Судана. У својим захтевима за азил навели су да би у случају повратка у Судан биле изложене прогону због политичких активности против суданске Владе у којима су учествовале у Холандији. Надлежни органи су одбили њихове захтеве уз образложење да, између осталог, нису у довољној мери доказале да су њихове активности у Холандији плод пресудних политичких мишљења.

Став Суда правде ЕУ: Члан 10. став 1. тачку (е) и члан 10. став 2. Директиве 2011/95/ЕУ о стандардима за квалификацију држављана трећих земаља или особа без држављанства за остваривање међународне заштите треба тумачити на начин да је довољно да

подносилац захтева, према којем потенцијални починиоци прогона још нису исказали сумњу у земљи порекла, тврди да гаји или изражава мишљења, идеје или уверења да би се та мишљења, идеје или уверења могли обухватити појмом „политичка мишљења”. Наведено не утиче на оцену основаности страха подносиоца захтева од прогона због таквих политичких мишљења. Члан 4. ставове 3. до 5. Директиве 2011/95 треба тумачити на начин да у сврху оцене основаности страха подносиоца захтева да ће бити прогоњен због својих политичких мишљења надлежни органи држава чланица морају водити рачуна о томе да су његова политичка мишљења могла односно да могу побудити сумњу потенцијалних починиоца прогона у држави порекла. Међутим, не захтева се да су се та мишљења толико дубоко укоренила код подносиоца захтева да се он не би могао, у случају повратка у земљу порекла, суздржати од њиховог изражавања, на тај се начин излажући опасности од тога да ће бити подвргнут делима прогона у смислу члана 9. те Директиве.

Образложење: Појам „политичко мишљење” треба широко тумачити. То пре свега следи из неисцрпног низа елемената на основу којих се може утврдити наведени појам, што је видљиво из употребе прилога „посебно”. Надаље, не спомиње се само „мишљење” него и „идеја” и „уверење” о стварима повезанима с потенцијалним починиоцима прогона као и с њиховим „политикама” и „методама”, при чему подносилац захтева то своје мишљење, идеју или уверење не мора нужно претворити у дело. Нагласак се ставља на то да потенцијални починиоци прогона перципирају то мишљење, идеју или уверење као да је „политичке” природе, а не на то који су лични разлози подносиоца захтева. Као друго, то широко тумачење појма „политичко мишљење” потврђује општи контекст у којем се налази тај појам у смислу члана 10. става 1. тачке (е) и члана 10. става 2. Директиве 2011/95. Наиме, у смерницама из Приручника о поступцима, на који се ваља позвати с обзиром на његову посебну важност због улоге коју Женевска конвенција поверава УНХЦР-у, наглашава се да појам „политичко мишљење” може обухватати сва мишљења односно сва питања која укључују државни апарат, владу, друштво или политику, независно од јачине односно укоренености тог мишљења код подносиоца захтева. Треба посебно истаћи то да се, с једне стране, разлозима прогона који се тичу „вере” и „политичких мишљења” – који су редом предвиђени у тачкама (б) и (е) члана 10. става 1. – настоји осигурати примена различитих основних права, која су различитог садржаја и домашаја. У првом је случају реч о слободи мишљења, савести и вероисповести, утврђеној у члану 10. ставу 1. Повеље о основним правима. У другом је случају реч о слободи изражавања, зајемченој у члану 11. те Повеље, која укључује слободу мишљења те примања и ширења информација и идеја без мешања органа јавне власти и без обзира на границе. Из тога следи да се та два „разлога за прогон” начелно не могу оцењивати без узимања у обзир те разлике. С друге стране, важно је нагласити то да

се искључиво у односу на разлог прогона повезан с „припадношћу одређеној друштвеној групи“, из члана 10. става 1. тачке (д) Директиве 2011/95, наводи „особин[а] или уверење које је толико битно за идентитет или савест да особу не би требало присиљавати да га се одрекне“. Захтевати наведени елемент приликом дефинисања појма „политичко мишљење“ у смислу члана 10. става 1. тачке (е) и члана 10. става 2. те Директиве значило би неосновано ограничити домашај који треба приписати том последњем појму. Даље, чак и под претпоставком да политичка мишљења на која се позива подносилац захтева не обележава одређени степен уверености односно да она нису „пресудна“ односно дубоко укореењена код тог подносиоца захтева, он може бити изложен, у случају повратка у земљу порекла, стварној опасности од прогона због тих политичких мишљења или због политичких мишљења која би му могли приписати потенцијални починиоци прогона у тој земљи, с обзиром на личну ситуацију подносиоца захтева и општи контекст наведене земље. У ситуацији у којој подносилац захтева тврди да гаји или изражава мишљења, идеје или уверења које је прихватио након свог одласка из земље порекла, а да притом није доказао да је побудио сумњу потенцијалних починиоца прогона у тој земљи, која може довести до дела прогона која би они спроводили у случају његовог повратка, надлежни органи држава чланица морају, за потребе појединачне оцене захтева коју су дужна спровести, узети у обзир, између осталог, степен уверености у политичка мишљења на која се позива подносилац захтева као и његове евентуалне активности у вези с тим мишљењима. Наведени органи не могу, међутим, захтевати да су та политичка мишљења толико укореењена код наведеног подносиоца захтева да се он не би могао, у случају повратка у земљу порекла, суздржати од њиховог изражавања да не би побудио сумњу потенцијалних починилаца прогона у тој земљи, која може довести до дела прогона у смислу члана 9. Директиве 2011/95.

Линк: [S. and A. v. Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie](#)

7. Назив случаја: *Office français de protection des réfugiés et apatrides* против SW

Ознака предмета: C-294/22

Датум доношења одлуке: 5. октобар 2023.

Чињенице случаја: SW је особа без држављанства палестинског порекла. Рођена је Либану где је живела све до доласка Француску. SW од рођења болује од тешке генетске болести за коју је потребна помоћ коју јој UNRWA због недостатка финансијских средстава није могао пружити. Захтев особе SW за добијање међународне заштите је одбијен. Национални суд за азил је поништио ту одлуку и признао

особи SW статус избеглице. Против те одлуке поднета је жалба пред Државним саветом Француске. У жалби се наводи да Национални суд за азил није истражио да ли је ли особа SW била принуђена да напусти подручје деловања UNRWA због претњи по своју безбедност, да је погрешно тиме што је пресудио да је чињеница да UNRWA не може да финансира терцијарни ниво здравствене заштите која одговара здравственом стању особе без држављанства палестинског порекла разлог за то да та агенција престане пружати делотворну заштиту, што тој особи без држављанства омогућава да се позове на права из Женевске конвенције, као и да је погрешно што је пресудио да треба сматрати да UNRWA не може преузети своју задатак пружања помоћи јер пружање терцијарног нивоа заштите није део тог задатка и да није утврђено да особа SW не може остварити адекватно лечење у Либану. Суд који је упутио захтев Суду правде ЕУ подсећа на то да је у складу с Резолуцијом бр. 74/83 задатак UNRWA да „осигура добробит, заштиту и развој палестинских избеглица” те да настоји да „задовољи њихове основне здравствене, образовне и животне потребе”. Стога се, у складу с чланом 1. одељком Д Женевске конвенције, она не примењује на особу без држављанства палестинског порекла све док стварно прима тако дефинисану помоћ или заштиту од стране UNRWA.

Став Суда правде ЕУ: Другу реченицу члана 12. става 1. тачке (а) Директиве 2011/95/ЕУ о стандардима за квалификацију држављана трећих земаља или особа без држављанства за остваривање међународне заштите треба тумачити на начин да је Агенција Уједињених нација за помоћ палестинским избеглицама на Блиском истоку (UNRWA) престала с пружањем заштите или помоћи када то тело не може особи без држављанства палестинског порекла која је обухваћена том заштитом или помоћи да осигура приступ здравственој заштити и лечењу без којих би та особа била суочена са стварном опасношћу од непосредне смрти или стварном опасношћу да буде изложена озбиљном, брзом и неповратном погоршању свог здравственог стања или значајном смањењу свог очекиваног животног века. На националном је суду да провери да ли таква опасност постоји.

Образложење: Из члана 12. става 1. тачке (а) друге реченице Директиве 2011/95, који одговара члану 1. одељку Д другом ставу Женевске конвенције, произлази да, ако заштита или помоћ UNRWA престане због било којег разлога а да положај наведених особа није коначно решен у складу с релевантним резолуцијама Генералне скупштине Уједињених нација, те особе ће *ipso facto* моћи да се позову на Директиву 2011/95. Када је реч о појму престанка заштите или помоћи UNRWA, сам одлазак особе из подручја деловања UNRWA, независно од разлога за одлазак, не може се квалификовати као престанак UNRWA-ове помоћи. Међутим, до престанка заштите или помоћи коју пружа UNRWA може доћи не само због укидања те агенције него и због немогућности да она испуни свој задатак. Из Резолуције бр.

74/83 произлази да *UNRWA* пружа здравствену помоћ палестинским избеглицама у погледу њихових основних потреба, тако да његова немогућност да због било којег разлога осигура ту здравствену помоћ подразумева престанак пружања помоћи *UNRWA* у смислу друге реченице члана 12. става 1. тачке (а) Директиве 2011/95. С тим у вези, задатак у подручју здравства састоји се од пружања помоћи и лекова који одговарају основним потребама, без обзира на квалитет помоћи или лекова потребних у ту сврху. Тај задатак стога не може зависити од његове оперативне способности пружања такве помоћи и лекова. Наиме, тумачење према којем, ако *UNRWA* не пружа посебну помоћ, треба сматрати да такво давање није обухваћено задатком *UNRWA*, тако да то непружање не може подразумевати престанак помоћи тог тела, довело би до ограничења појма „задатак“ коју *UNRWA* има само на услуге које *UNRWA* стварно пружа, искључујући оне које, иако су обухваћене мандатом наведеног тела, нису пружене због, између осталог, финансијских ограничења. Таквим би се тумачењем заинтересоване особе изложиле опасности да у пракси не би могле уживати никакву делотворну међународну заштиту. Међутим, немогућност пружања посебне помоћи или лечења не може сама по себи оправдати закључак према којем је *UNRWA* престао да пружа заштиту или помоћ у смислу друге реченице члана 12. става 1. тачке (а) Директиве 2011/95. Наиме, како би се могло утврдити да је *UNRWA* престао да пружа заштиту или помоћ и да је стога дотична особа принуђена да напусти подручје деловања тог тела, потребно је да се та особа налази у стању озбиљне несигурности и да наведено тело не може наведеној особи на том подручју да осигура животне услове у складу са задатком који му је поверен. Из претходно наведеног произлази да, с једне стране, чињеница да се здравствене услуге које пружа *UNRWA* налазе на нижем нивоу од оних на које би особа могла имати право да јој је признат статус избеглице у држави чланици није довољна да би се сматрало да је она била принуђена да напусти подручје деловања *UNRWA*. С друге стране, треба сматрати да је особа без држављанства палестинског порекла била принуђена да напусти то подручје у случају у којем због немогућности примања помоћи нужне за њено здравствено стање од *UNRWA*-е тој особи без држављанства прети стварна опасност од непосредне смрти или стварна опасност да буде изложена тешком, брзом и неповратном погоршању свог здравственог стања или знатном смањењу свог очекиваног животног века.

Линк: [Office français de protection des réfugiés et apatrides v. SW](#)

8. Назив случаја: *X, Y и њихово шесторо малолетне деце против Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid*

Ознака предмета: C-125/22

Датум доношења одлуке: 9. новембар 2023.

Чињенице случаја: Особе Х и У, брачни другови либијског држављанства, поднеле су у своје и у име своје шесторо малолетне деце, захтеве за међународну заштиту, при чему су тврдиле да би, у случају да буду враћене у Либију, биле изложене стварној опасности од „озбиљне неправде” у смислу члана 15. тачке (б) и/или тачке (ц) Директиве 2011/95. Првостепени орган је њихове захтеве одбио као неосноване. С једне стране, сматрао је да подносиоци захтева нису могли да страхују од озбиљне неправде јер две наводне претње којима је Х био изложен нису биле веродостојне и да особа Х није доказала да је пуцњава којој је била изложена била изричито усмерена против ње. С друге стране, првостепени орган је сматрао да је на њему да утврди ризичне групе и одреди постоји ли опасна ситуација попут оне предвиђене у члану 15. тачки (ц) Директиве. Међутим, сматрајући да није потребно оценити општу безбедносну ситуацију у Либији, закључио је да ни тужиоци нису могли да страхују од озбиљне неправде у смислу те друге одредбе. Другостепени орган је, пак, нашао да су захтеви за међународну заштиту о којима је реч у главном поступку поткрепљени, како индивидуалним и личним околностима тужилаца, тако и упућивањем на општу ситуацију насиља и хуманитарно стање који произлазе из тог насиља у земљи порекла. Међутим, другостепени орган је истакао да такви елементи, разматрани одвојено, не досежу степен индивидуализације озбиљне неправде и степен тежине општег насиља који је потребан за остваривање супсидијарне заштите.

Став Суда правде ЕУ: Члан 15. Директиве 2011/95/ЕУ о стандардима за квалификацију држављана трећих земаља или особа без држављанства за остваривање међународне заштите треба тумачити на начин да су, како би утврдили може ли подносилац захтева за међународну заштиту остварити супсидијарну заштиту, надлежни национални органи у обавези да испитају све одговарајуће елементе који се односе, како на индивидуални положај, тако и на личне околности подносиоца захтева и на општу ситуацију у земљи порекла, пре него што утврде која се врста озбиљне неправде може доказати на основу тих елемената. Члан 15. тачку (ц) Директиве 2011/95 треба тумачити на начин да, како би се оценило постојање стварне опасности од трпљења озбиљне неправде, како је дефинисана у тој одредби, надлежни национални орган мора узети у обзир елементе који се односе на индивидуални положај и личне околности подносиоца захтева који су различити од саме околности да долази из подручја одређене земље у којем се појављују „најекстремнији случајеви општег насиља” у смислу пресуде ЕСЉП-а у случају НА. против Уједињеног Краљевства из 2008. Члан 15. тачку (б) Директиве 2011/95 треба тумачити на начин да интензитет општег насиља које влада у земљи

порекла подносиоца захтева не може ослабити захтев индивидуализације озбиљних неправди утврђених том одредбом.

Образложење: Члан 15. предвиђа три врсте „озбиљне неправде“ које могу оправдати одобравање супсидијарне заштите. Што се тиче разлога из тачке (а) наведеног члан 15., то јест опасности од „смртне казне или погубљења“ и његове тачке (б), односно опасности од „мучења или нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања“, такве „озбиљне неправде“ обухватају ситуације у којима је подносилац захтева за супсидијарну заштиту посебно изложен опасности од неправде одређене врсте, будући да претпоставља јасан степен индивидуализације. Ипак, приликом процене постојања такве опасности такође треба испитати елементе који се односе на општу ситуацију државе о којој је реч, међу којима су посебно они који се односе на општи ниво насиља и несигурности у тој земљи. Када је реч о неправди која је утврђена у члан 15. тачки (ц) Директиве, коју чини „озбиљна и индивидуална претња по живот“ подносиоца захтева, треба истаћи да та одредба обухвата опасност од неправде „вишег степена општости“ од оних из истог члана тачака (а) и (б). То се односи на „претњу [...] животу“ цивила, а не на одређено насиље. Осим тога, те су претње својствене општој ситуацији оружаног сукоба која узрокује „опште насиље“, што подразумева да се оно може проширити на особе независно од њихових личних околности и идентитета, ако такво насиље досегне тако висок ниво да постоје озбиљни и утврђени разлози да се верује да би цивил враћен у дотичну земљу самом чињеницом свог присуства на њеној територији био у стварној опасности да претрпи наведене претње. Из тога следи да, у оквиру изузетне ситуације, утврђење постојања опасности од „озбиљне и индивидуалне претње“ у смислу члана 15. тачке (ц) Директиве 2011/95 не зависи од услова да подносилац захтева поднесе доказ да је конкретно погођен због елемената својствених својим личним околностима. Међутим, у другим мање изузетним случајевима чини се да су релевантни елементи који се односе на индивидуални положај и личне околности подносиоца захтева. Стога, што је подносилац захтева способнији да покаже да је посебно погођен због елемената својствених његовом индивидуалном положају и личним околностима, то ће бити потребан нижи степен општег насиља како би могао уживати супсидијарну заштиту на основу члана 15. тачке (ц) Директиве 2011/95. Ваља још нагласити да, иако свака врста озбиљне неправде из тачака (а) до (ц) члана 15. Директиве 2011/95 представља самосталан разлог за признавање супсидијарне заштите, чињеница је да тај члан не успоставља хијерархију између тих различитих врста озбиљне неправде и не налаже никакав редослед приликом оцене постојања стварне опасности од трпљења неке од тих озбиљних неправди. Наиме, с једне стране, из истог захтева за међународну заштиту може се закључити да постоји опасност да ће подносилац захтева бити изложен више врста озбиљне неправде у случају повратка у своју земљу порекла. С друге стране, исти елемент

може послужити као доказ постојања стварне опасности од трпљења више озбиљних неправди. Национални орган надлежан за процену захтева за међународну заштиту дужан је испитати све релевантне чињеничне околности конкретног случаја које могу представљати доказе, пре него што утврди која се врста озбиљне неправде евентуално може поткрепити, а да се притом не могу искључити елементи који су потенцијално одговарајући за процену тог захтева само зато што их је подносилац захтева изнео у прилог само једној врсти озбиљне неправде дефинисане у члану 15. Право из члана 19. става 2. Повеље о основним правима ЕУ, у складу с којим нико не сме бити удаљен, протеран или изручен у државу у којој постоји озбиљна опасност да буде подвргнут смртној казни, мучењу или другом нечовечном или понижавајућем поступању или кажњавању, укључује релевантну праксу Европског суда за људска права у вези с чланом 3. ЕКЉП-а. Та је судска пракса стога релевантна и за тумачење тог права. Ипак, Суд је већ пресудио да члан 15. тачка (б) Директиве 2011/95 у суштини одговара члану 3. ЕКЉП-а. Насупрот томе, члан 15. тачка (ц) Директиве одредба је чији се садржај разликује од садржаја члана 3. ЕКЉП-а и чије тумачење стога треба извршити самостално како би се, између осталог, осигурало подручје примене које је својствено тој одредби, уз поштовање основних права зајемчених Повељом и ЕКЉП-ом. У том погледу, треба истаћи да је тачно да члан 15. тачка (ц) Директиве 2011/95 обухвата изузетну ситуацију у којој је степен општег насиља које произлази из унутрашњег или међународног оружаног сукоба такав да постоје озбиљни и утемељени разлози да се верује да би цивил који буде враћен у дотичну земљу или регију био изложен стварној опасности од трпљења озбиљне и индивидуалне претње по сопствени живот само због свог присуства на територији те земље. Међутим, та одредба може обухватити и друге ситуације у којима комбинација, с једне стране, степена општег насиља који је нижи од оног који обележава такву изузетну ситуацију и, с друге стране, елемената својствених личним околностима подносиоца захтева, може конкретизовати стварну опасност од трпљења озбиљне и индивидуалне претње у смислу наведене одредбе. Из тога следи да у тим другим ситуацијама елементи који се односе на индивидуални положај и личне околности подносиоца захтева које надлежни национални орган мора узети у обзир нужно надилазе чињеницу да долази из подручја одређене земље у којој се појављују „најекстремнији случајеви општег насиља“, у смислу судске праксе Европског суда за људска права, нарочито његове пресуде у случају Н.А. против Уједињеног Краљевства. Стога, иако је у потпуности у складу са судском праксом Европског суда за људска права која се односи на члан 3. ЕКЉП-а, тумачењем члана 15. тачке (ц) Директиве 2011/95 које је Суд дао подносиоцима захтева за међународну заштиту одобрава се шира заштита од оне коју пружа наведени члан 3.

Линк: [X, Y, and their six minor children Staatssecretarisa van Justitie en Veiligheid](#)

9. Назив случаја: Ц.Д. против *Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky*

Ознака предмета: C-257/22

Датум доношења одлуке: 9. новембар 2023.

Чињенице случаја: Тужилац из главног поступка је алжирски држављанин који је поднео захтев за међународну заштиту у установи за задржавање држављана трећих земаља. С обзиром на то да је на чешкој територији боравио без важеће боравишне дозволе и путне исправе, полиција је против њега покренула управни поступак удаљења. Током саслушања тврдио је да Алжир није сигурна земља и да државни органи нису у могућности да заштите алжирске држављане. Навео је да му у Алжиру породица жртве туче током које је сведочио убиству прети смрћу. Одлуком о враћању Полицијска управа за странце одредила је управну меру удаљења и одредила период од једне године током којег ће му бити одбијен улазак на територију држава чланица. Полицијска управа за странце сматрала је да нису постојали разлози који би спречили удаљење тужиоца из главног поступка с чешке територије јер није било оправданог страха од стварне опасности у земљи порекла. У том погледу Полицијска управа за странце је утврдила да се Алжир налази на листи сигурних земаља порекла утврђеној Уредбом бр. 328/2015 о спровођењу Закона о азилу и Закона бр. 221/2003 о привременој заштити странаца. Тужилац је покренуо поступак пред Окружним судом у Брну. Пред тим судом тужилац истиче да се та одлука заснива на општим разматрањима која се односе на то да је Алжир сигурна земља порекла на основу Уредбе бр. 328/2015, а да је требало спровести појединачну оцену његовог положаја.

Став Суда правде ЕУ: Члан 2. став 1. и члан 3. тачку 2. Директиве 2008/115/ЕЗ о заједничким стандардима и поступцима држава чланица за враћање држављана трећих земаља с незаконитим боравком треба тумачити на начин да им се противи доношење одлуке о враћању на основу члана 6. става 1. Директиве 2008/115 у погледу држављанина треће земље након што је он поднео захтев за међународну заштиту, али пре него што је о том захтеву донесена првостепена одлука, и то независно од периода боравка из наведене одлуке о враћању.

Образложење: Како би се одредило да ли се одлука о враћању може донети у погледу држављана треће земље током периода који тече од тренутка кад је он поднео захтев за међународну заштиту до доношења првостепене одлуке којом се одлучује о том захтеву, треба испитати да

ли је током тог периода боравак тог држављанина незаконит у смислу Директиве 2008/115. У том погледу, из дефиниције појма „незаконит боравак“, која се налази у члану 3. тачки 2. Директиве, произлази да сваки држављанин треће земље који се налази на подручју државе чланице и који не испуњава услове за улазак, боравак или боравиште у тој држави чланици због саме те чињенице у њој незаконито борави. Међутим, у складу с чланом 9. ставом 1. Директиве 2013/32 подносилац захтева за међународну заштиту сме да остане на територији државе чланице у којој је поднео тај захтев искључиво у сврху поступка све до доношења првостепене одлуке којом се одбија наведени захтев. Иако то право останка на територији државе према изричитом тексту те одредбе не представља право на дозволу боравка, из уводне изјаве 9. Директиве 2008/115 ипак произлази да наведено право спречава да се боравак подносиоца захтева за међународну заштиту квалификује као „незаконит“ у смислу те Директиве, током периода који тече од подношења његовог захтева за међународну заштиту до доношења првостепене одлуке о том захтеву. Како то недвосмислено произлази из текста члана 9. става 1. Директиве 2013/32, право подносиоца захтева за међународну заштиту да остане у држави чланици у којој је поднео тај захтев, предвиђено том одредбом, престаје доношењем првостепене одлуке којом надлежни орган те државе чланице одбија наведени захтев. У случају када се том подносиоцу захтева не одобри право или дозвола боравка по другом правном основу, посебно на основу члана 6. става 4. Директиве 2008/115 којим се одбијеном подносиоцу захтева омогућава да испуни услове уласка, боравка или боравишта у предметној држави чланици, тада наведени подносилац захтева више не испуњава те услове након доношења одлуке о одбијању па његов боравак постаје незаконит.

Линк: [Ц.Д. v. Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky](#)

10. Назив случаја: X.X.X. против *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides*

Ознака предмета: C-374/22

Датум доношења одлуке: 23. новембар 2023.

Чињенице случаја: Особа X.X.X., гвинејски држављанин, у Белгију је стигао 2007. Поднео је први захтев за међународну заштиту, који је одбијен, а затим још два захтева 2010. и 2011., које је надлежан белгијски орган одбио да размотри. Особа X.X.X. је 2019. поднела и четврти захтев за међународну заштиту. У прилог том захтеву навела је да је отац двоје деце, рођене у Белгији 2016. и 2018., којима је у Белгији признат статус избеглица, као и њиховој мајци. С обзиром на

то да је тај четврти захтев одбачен као недопуштен, особа Х.Х.Х. је поднела тужбу пред Већем за спорове у вези са странцима, који је исту одбио.

Став Суда правде ЕУ: Члан 23. Директиве 2011/95/ЕУ о стандардима за квалификацију држављана трећих земаља или особа без држављанства за остваривање међународне заштите треба тумачити на начин да се њиме државама чланицама не налаже да родитељу детета које има статус избеглице у држави чланици признају право на међународну заштиту у тој држави чланици.

Образложење: Директивом 2011/95 није предвиђено проширење изведеног статуса избеглице или статуса особе којој је одобрена супсидијарна заштита на чланове породице особе којој је одобрен тај статус који појединачно не испуњавају услове за његово одобравање. У том погледу, из члана 23. Директиве произлази да се њоме државама чланицама само налаже да уреде своје национално право на начин да такви чланови породице могу захтевати, у складу с националним поступцима и у мери у којој је то спојиво с личним правним статусом тих чланова породице, одређене повластице које посебно укључују издавање дозволе боравка, приступ запослењу или приступ образовању и чији је циљ одржавање породичног јединства. Тачно је да се праву Уније не противи то да држава чланица, на основу повољнијих националних одредби, како су наведене у члану 3. Директиве 2011/95, изведени статус избеглице у сврху одржавања породичног јединства одобри „члановима породице” корисника такве заштите, али под условом да је то у складу с том Директивом. Међутим, то остаје могућност за државе чланице којом се, као што то произлази из захтева за претходну одлуку и списка којим располаже Суд, белгијски законодавац није користио у погледу чланова породице корисника међународне заштите који појединачно не испуњавају услове за признавање те заштите.

Линк: [X.X.X. v. Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides](#)

11. Назив случаја: *X.X.X. против Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides*

Ознака предмета: C-614/22

Датум доношења одлуке: 23. новембра 2023.

Чињенице случаја: Особа Х.Х.Х., држављанка Гвинеје, стигла је у Белгију заједно са своје троје деце. Поднела је захтев за међународну заштиту, који је одбијен. Једном од то троје деце признат је избеглички статус. Породица је била заснована у Гвинеји, дакле пре доласка у

Белгију. Након што јој је захтев одбијен, особа Х.Х.Х. поднела је тужбу Већу за спорове у вези са странцима, који је исту одбио.

Став Суда правде ЕУ: Чланове 20. и 23. Директиве 2011/95/ЕУ о стандардима за квалификацију држављана трећих земаља или особа без држављанства за остваривање међународне заштите треба тумачити на начин да се њима државама чланицама не налаже да родитељу који је „члан породице“ детета које има статус избеглице у држави чланици признају право на међународну заштиту у тој држави чланици.

Образложење: Видети образложење у претходно приказаном предмету C-374/22.

Линк: [X.X.X. v. Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides](#)

12. Назив случаја: *Ministero dell'Interno, Dipartimento per le libertà civili e l'immigrazione – Unità Dublino* (C-228/21), DG (C-254/21), XXX.XX (C-297/21), PP (C-315/21), GE (C-328/21) против CZA (C-228/21), *Ministero dell'Interno, Dipartimento per le libertà civili e l'immigrazione – Unità Dublino* (C-254/21, C-297/21, C-315/21 i C-328/21)

Ознака предмета: спојени предмети C-228/21, C-254/21, C-297/21, C-315/21 i C-328/21

Датум доношења одлуке: 30. новембар 2023.

Чињенице случаја: У сваком од спојених предмета особе су поднеле захтеве за међународну заштиту у Италији. Италијанске власти су утврдиле да су сви подносиоци захтева претходно већ поднели захтеве у другим државама чланицама Уније, због чега су донеле одлуке о њиховом трансферу у те државе чланице ради поновног прихвата. Током поступака пред италијанским судовима у којима су особе оспоравале одлуке о трансферу, поставила су се питања у вези с обавезом информисања из члана 4. Уредбе Даблин III и обавезом разматрања опште ситуације у држави порекла због опасности од посредног принудног удаљења или враћања.

Став Суда правде ЕУ: Члан 4. Уредбе (ЕУ) бр. 604/2013 о утврђивању критеријума и механизма за одређивање државе чланице одговорне за разматрање захтева за међународну заштиту и члан 29. Уредбе (ЕУ) бр. 603/2013 о успостављању система „Eurodac“ треба тумачити на начин да обавеза пружања у њима наведених информација, посебно заједничке брошуре, постоји како у оквиру првог захтева за међународну заштиту и поступка прихвата из члана 20. става 1. односно члана 21. става 1. Уредбе бр. 604/2013, тако и у оквиру

накнадног захтева за међународну заштиту и ситуације из члана 17. става 1. Уредбе бр. 603/2013, који могу довести до поступака за поновни прихват из члана 23. става 1. и члана 24. става 1. Уредбе бр. 604/2013.

Члан 5. Уредбе бр. 604/2013 треба тумачити на начин да обавеза одржавања интервјуа из тог члана постоји како у оквиру првог захтева за међународну заштиту и поступка прихвата из члана 20. става 1. односно члана 21. става 1. исте Уредбе, тако и у оквиру накнадног захтева за међународну заштиту и ситуације, попут оне из члана 17. става 1. Уредбе бр. 603/2013, која може довести до поступака за поновни прихват из члана 23. става 1. и члана 24. става 1. Уредбе бр. 604/2013.

Право Уније, посебно чланове 5. и 27. Уредбе бр. 604/2013, треба тумачити на начин да, не доводећи у питање члан 5. став 2. те Уредбе, одлука о трансферу мора бити поништена на основу жалбе која је против ње поднета на основу члана 27. те Уредбе којом се доводи у питање неспровођење интервјуа предвиђеног у наведеном члану 5., осим ако национални пропис омогућава дотичној особи да у оквиру наведене жалбе лично изнесе све своје аргументе против наведене одлуке током саслушања у складу с условима и јемствима из тог потоњег члана, и ако ти аргументи не могу изменити исту одлуку.

Право Уније, посебно чланове 4. и 27. Уредбе бр. 604/2013, те члан 29. став 1. тачку (б) Уредбе бр. 603/2013, треба тумачити на начин да, у случају кад је одржан интервју предвиђен у члану 5. Уредбе бр. 604/2013, али није уручена заједничка брошура која се мора уручити дотичној особи у складу с обавезом информисања предвиђеном у члану 4. те Уредбе или у члану 29. ставу 1. тачки (б) Уредбе бр. 603/2013, национални суд задужен за оцену законитости одлуке о трансферу може поништити ту одлуку само ако сматра, с обзиром на посебне чињеничне и правне околности конкретног случаја, да је неуручивање заједничке брошуре, упркос одржавању интервјуа, тој особи заиста ускратило могућност да изнесе своје аргументе у мери у којој би управни поступак против ње могао имати другачији исход.

Члан 3. став 1. и члан 3. став 2. други подстав Уредбе бр. 604/2013 у вези с чланом 27. те Уредбе, те чланове 4., 19. и 47. Повеље Европске уније о основним правима, треба тумачити на начин да суд државе чланице молитељице, којем је поднесен правни лек против одлуке о трансферу, не може испитати да ли у замољеној држави чланици постоји опасност од повреде начела забране принудног удаљења или враћања којој би подносилац захтева за међународну заштиту био изложен приликом или након свог трансфера у ту државу чланицу, ако тај суд не утврди да у замољеној држави чланици постоје системски недостаци у поступку азила и условима за прихват подносилаца захтева за међународну заштиту. Различита мишљења која тела и судови државе чланице молитељице, с једне стране, и замољене државе чланице, с друге стране, заступају у погледу тумачења материјалних

услова за међународну заштиту не показују постојање системских недостатака.

Члан 17. став 1. Уредбе бр. 604/2013 у вези с чланом 27. те Уредбе, те чланове 4., 19. и 47. Повеље о основним правима, треба тумачити на начин да суду државе чланице молитељице не налаже да ту државу чланицу прогласи одговорном ако се не слаже с оценом замољене државе чланице у погледу опасности од принудног удаљења или враћања дотичне особе. Ако не постоје системски недостаци у поступку азила и условима прихвата подносилаца захтева за међународну заштиту у замољеној држави чланици приликом или након трансфера, суд државе чланице молитељице не може ту државу чланицу обавезати да сама размотри захтев за међународну заштиту на основу члана 17. става 1. Уредбе бр. 604/2013 јер, према мишљењу тог суда, постоји опасност од повреде начела забране принудног удаљења или враћања у замољеној држави чланици.

Образложење: Италијанска Влада и Комисија сматрају да уручење заједничке брошуре, у складу с обавезама информисања из члана 4. Уредбе Даблин III, нема корисну сврху у контексту поступка поновног прихвата, барем што се тиче питања одређивања одговорне државе чланице. Међутим, у том погледу треба истаћи да питање одређивања одговорне државе чланице није нужно коначно окончано у фази поступка за поновни прихват. Чињеница да не треба спровести ново одређивање одговорне државе чланице не значи да држава чланица која намерава да поднесе или је поднела захтев за поновни прихват може игнорисати информације које јој је подносилац захтева саопштио и које би могле спречити такав захтев за поновни прихват и накнадни трансфер те особе у замољену државу чланицу.

Иако је сврха заједничке брошуре да се особа информише о примени Уредбе Даблин III, интервју представља средство да се провери да ли та особа разуме информације које су јој пружене у брошури као и добру прилику, па чак и јемство да та особа може надлежном телу саопштити информације које могу навести дотичну државу чланицу да не поднесе захтев за поновни прихват другој држави чланици или чак, ако је то потребно, да спречи трансфер наведене особе.

И одлука о недопуштености захтева за међународну заштиту и одлука о трансферу којом се спроводи поновни прихват захтевају да дотична особа не буде изложена опасности од повреде члана 4. Повеље, што се може проверити на основу интервјуа у оба случаја. Интервју омогућава, осим тога, да се утврди присуство чланова породице, рођака или било које друге особе у родбинском односу с подносиоцем захтева на територији државе чланице молитељице. Он такође омогућава да се искључи могућност да се сматра да држављанин треће земље или особа без држављанства незаконито борави у држави док је намеравала да поднесе захтев за међународну заштиту. Треба такође истаћи да се од обавезе спровођења интервјуа може одступити само у ограниченим околностима. У том погледу, исто као што се и разговор на основу

захтева за азил може пропустити, ако је орган који одлучује у могућности да донесе позитивну одлуку у погледу статуса избеглице на основу доказа којима располаже, и одредбе члана 5. става 2. тачке (б) и члана 5. става 3. Уредбе Даблин III захтевају да се, у интересу особе на коју се односи евентуални поновни прихват, интервју предвиђен чланом 5. те Уредбе одржи у свим случајевима у којима надлежно тело може донети одлуку о трансферу која је противна жељама дотичне особе. Из тога следи да одлука о трансферу мора бити поништена на основу жалбе којом се истиче неспровођење интервјуа, осим ако национални пропис омогућава дотичној особи да у оквиру наведене жалбе лично изнесе све своје аргументе против наведене одлуке током саслушања у складу с условима и јемствима из наведеног члана 5. и ако ти аргументи не могу изменити исту одлуку.

Суд је већ пресудио да, у складу с чланом 4. Повеље, државе чланице, укључујући националне судове, не смеју спровести трансфер подносиоца захтева за азил у одговорну државу чланицу кад је очигледно да системске неправилности у поступку азила и услови за прихват подносилаца захтева за азил у тој држави чланици представљају озбиљне и доказане разлоге да се верује да ће подносилац бити изложен стварној опасности од нечовечног и понижавајућег поступања у смислу те одредбе. У вези с тим, кад суд пред којим је у току поступак против одлуке о трансферу располаже елементима које је особа о којој је реч поднела с циљем доказивања постојања такве опасности, тај је суд дужан да на основу објективних, поузданих, прецизних и ажурираних елемената и с обзиром на стандард заштите основних права зајемчен правом Уније оцени да ли заиста постоје недостаци, било системски или општи било они који погађају одређене категорије особа. Насупрот томе, разлика у оцени државе чланице молитељице, с једне стране, и одговорне државе чланице, с друге стране, нивоа заштите коју подносилац захтева може уживати у својој држави порекла на основу члана 8. Директиве о квалifikацији или постојања озбиљне и индивидуалне претње по живот цивила због општег насиља у ситуацијама међународног или унутрашњег оружаног сукоба применом члана 15. тачке (ц) те Директиве у начелу није релевантна за потребе надзора ваљаности одлуке о трансферу. Наиме, то је тумачење једино у складу с циљевима Уредбе Даблин III, којом се настоји да се успостави јасан и спроводљив начин одређивања одговорне државе чланице и да се спрече секундарна кретања тражилаца азила између држава чланица. Тим се циљевима противи то да суд који испитује одлуку о трансферу спроведе мериторну оцену опасности од принудног удаљења или враћања у случају повратка. Наиме, тај суд треба да сматра неспорном чињеницу да ће тело надлежно за азил одговорне државе чланице правилно проценити и одредити опасност од принудног удаљења или враћања, поштујући члан 19. Повеље, и да ће држављанин треће земље, у складу са захтевима који произлазе из члана 47. Повеље, располагати

делотворним правним средствима за оспоравање, по потреби, одлуке наведеног тела у том погледу.

Линк: [Ministero dell'Interno, Dipartimento per le libertà civili e l'immigrazione – Unità Dublino \(C-228/21\), DG \(C-254/21\), XXX.XX \(C-297/21\), PP \(C-315/21\), GE \(C-328/21\) против CZA \(C-228/21\), Ministero dell'Interno, Dipartimento per le libertà civili e l'immigrazione – Unità Dublino \(C-254/21, C-297/21, C-315/21 i C-328/21\)](#)